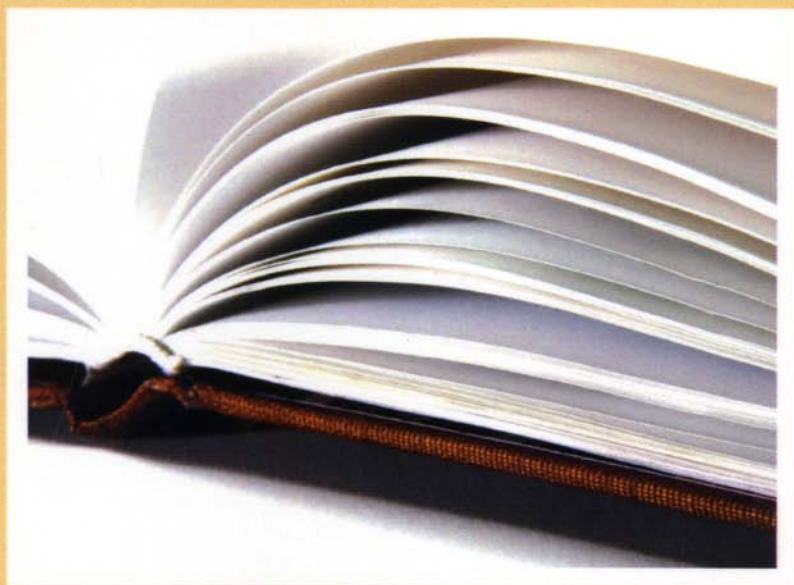

**Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku**

GŁOS

**BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego**

**BIULETYN
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

**GŁOS
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego**

BIULETYN INFORMACYJNO-METODYCZNY

Białystok 2009

Nr 1 (2)

Redaguje
zespół pracowników
Książnicy Podlaskiej
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
Biblioteka Powiatu Białostockiego

*Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji i skracania tekstów.
Nadesłanych materiałów nie zwracamy.*

Nakład 200 egz.

Adres redakcji:
Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
15-950 Białystok, ul. Kilińskiego 11
Tel.(085) 7416689
e-mail: metodyka@ksiaznicapodlaska.pl
bpb@ksiaznicapodlaska.pl

Skład i druk

Mariusz Śliwowski
Białystok, ul. Zwycięstwa 26c lok. 7
tel. (085) 869 14 87, 0602 766 304
www.prymat.stnet.pl, e-mail: prymat@stnet.pl

Spis treści

Elżbieta Paszkiewicz

„Blaski i cienie” pracy w bibliotece o obsadzie jednoosobowej ... 5

Iwona Wądołowska

Biblioteka jako ośrodek kultury lokalnej 8

Anna Muszyńska

Biblioteka – Twój przyjaciel 11

Beata Ohajm

*Działalność Biblioteki Publicznej w Ogrodniczkach
i Sobolewie na rzecz środowiska lokalnego* 15

Teresa Zajk

*Dofinansowanie kulturalnych, edukacyjnych
i informacyjnych zadań bibliotek* 19

Barbara Kuprel

*Spotkanie autorskie z Ewą Marią Ostrowską
w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej
w Mońkach* 21

Katarzyna Kazimierczuk

Moja przygoda z Mikołajem 28

Teresa Zajk

Wakacyjne wycieczki z biblioteką 30

Joanna Trusiuk, Grzegorz Zys

*Dyskusyjne Kluby Książki w województwie podlaskim
w 2008 roku* 32

Emilia Galanek

Z działalności Dyskusyjnego Klubu Książki w Bibliotece
Publicznej Gminy Lomża z siedzibą w Podgórzu 34

Irena Surowiec

Spotkanie autorskie z Manulą Kalicką w ramach Dyskusyjnych
Klubów Książki 37

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Są wśród nas (Pomoc metodyczna do zajęć z gimnazjalistami
z wykorzystaniem książki pt. „Poczuwarka” D. Terakowskiej) ... 40

Ludmiła Szyrkowicz

Kalendarium Rocznic 2009 52

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Wiersze autorów podlaskich w pracy z dziećmi 60

Joanna Trusiuk

Selekcja księgozbioru bibliotecznego 63

Grzegorz Zys

Ogólnopolskie Seminarium „Biblioteki drugiej generacji
– terażniejszość i przyszłość” 28.10.2008,
Biblioteka Uniwersytecka w Białymstoku 67

Teresa Kruszewska, Małgorzata Rokicka-Szymańska

Działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Oddziału
Białostockiego w Białymstoku w latach 2007-2008 73

Elżbieta Paszkiewicz

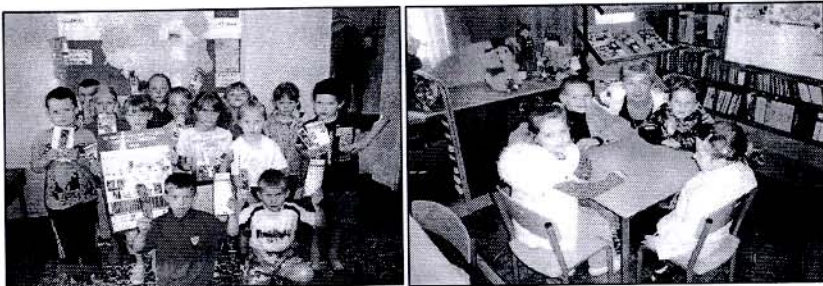
Filia Biblioteczna w Daniłowie Dużym

„Blaski i cienie” pracy w bibliotece o obsadzie jednoosobowej

Pracuję w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Lapy – w Filii w Daniłowie Dużym. Zatrudniona jestem na ½ etatu, a z zasobów bibliotecznych i Internetu czytelnicy mogą korzystać cztery razy w tygodniu. Biblioteka mieści się w budynku Szkoły Podstawowej.

Czytelnikami biblioteki są uczniowie i pracownicy szkoły oraz mieszkańcy czterech okolicznych wsi należących do rejonu szkoły. Od 1 września 2008 r. w budynku szkoły mieści się punkt przedszkolny sponsorowany przez program unijny, do którego uczęszczają dzieci nie tylko z gminy Lapy. Przedszkolaki uczestniczą w zorganizowanych spotkaniach w bibliotece. Proponuję im bogaty wybór książek oraz szereg imprez z wykorzystaniem zgromadzonej literatury. Bardzo chętnie z usług biblioteki korzystają rodzice. Bardzo mnie to cieszy, bo uważam, że małe dziecko to największy potencjał dla przyszłości bibliotek. Ważne jest oswojenie małego człowieczka z książką i wyrobienie u niego nawyku czytania. Dobrze, że odbywa się to dzięki pośrednictwu rodziców lub dziadków. Bycie użytkownikiem biblioteki jest dla maluchów pierwszym doświadczeniem społecznym, które wyzwala ciekawość i wyobraźnię, zaspokaja potrzeby poznawcze, zmysłowe i literackie najmłodszych, a jakże ważnych czytelników.

Moja biblioteka prowadzi różne formy upowszechnienia czytelnictwa. Ze względu na zainteresowanie jej działalnością od września 2008 r. powstały dwa Koła Miłośników Biblioteki. Grupa młodsza, to znaczy dzieci z klas I-III, spotykają się w każdą środę, grupa starsza dzieci z klas IV-VI w każdy piątek. Zajęcia przeprowadzane są pod sugestią dzieci, jak również konsultują tematykę z nauczycielami. Niekiedy ograniczają się tylko do spraw porządkowych, co uczestnikom sprawia dużo radości, jak

Spotkania w bibliotece.

również do spraw związanych z pracą biblioteki. Wykonywane są gazetki, wystawki. Organizujemy konkursy recytatorskie, plastyczne, na najaktywniejszego czytelnika. Uczestniczymy w spotkaniach autorskich (przeprowadzanych w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy), organizujemy także lekcje biblioteczne. Celem ich jest poszerzenie horyzontów na temat możliwości korzystania z różnych zasobów bibliotecznych i uświadomienie młodym ludziom, że biblioteka jest kopalnią informacji.

Praca w bibliotece jednoosobowej jest bardziej specyficzna, inna niż praca w zespole. Nie ma w niej struktury organizacyjnej. Zmusza pracownika do uniwersalności (wykonuje się wszystko) i decyduje się w jakiej kolejności należy poszczególne zadania wykonać. Jest to praca wszechstronna, począwszy od podstawowych zadań bibliotecznych. Nie omija mnie również dbanie o estetykę wnętrza, tj. sprzątanie, dekorowanie. Prowadzone są także dodatkowe działania związane z pozyskiwaniem dodatkowych środków finansowych na działania biblioteczne.

Bardzo ważne jest funkcjonowanie w sieci, bo część zadań wykonuje placówka centralna, która wspiera merytorycznie. Uniwersalność prawdopodobnie wyzwala drzemący potencjał, ale na pewno nie pozwoli osiągnąć szczytu w jakiejś jednej węższej dziedzinie. Mimo wszystko nie jest to dla mnie najważniejsze. Cieszy mnie codzienny kontakt z czytelnikiem. Dla większości moich użytkowników jest to jedyne miejsce, w którym można skorzystać z Internetu, przejrzeć codzienną prasę, tygodniki i miesięczniki. Wypożyczyć je wraz z książkami do domu.

Pamiętać należy jednak o tym, co w tej pracy, a raczej „kto” jest najważniejszy. W bibliotece najistotniejszy jest czytelnik. Wszystkie czynności powinny być wykonywane w międzyczasie i podporządkowane potrzebom użytkowników. W tak małych bibliotekach jak moja, mających około 200 czytelników, wytwarza się wyjątkowa atmosfera charaktery-

styczna dla specyfiki placówki. Generalnie wszyscy użytkownicy się znają, a biblioteka jest takim neutralnym miejscem spotkań. Można usiąść w czytelni i przejrzeć prasę, jak również porozmawiać ze znajomą czy nowo poznaną osobą. To właśnie społeczność lokalna ma wpływ na to czy biblioteka żyje, czy wegetuje, czy jest w stagnacji, czy się rozwija? Biblioteka musi być aktywna wobec społeczności, która nie zawsze zgłasza swoje potrzeby. W związku z tym trzeba wyjść naprzeciw czytelnikom i w miarę możliwości starać się sprostać ich wymaganiom. W wielu przypadkach jest to pomoc drugiemu człowiekowi, a każda pomoc jest szlachetna. Toteż bardzo się cieszę, że mogę pracować w bibliotece i służyć pomocą swoim czytelnikom.

Iwona Wądołowska

Biblioteka Publiczna Gminy Zawady

Biblioteka jako ośrodek kultury lokalnej

W 2001 roku podjęto decyzję o likwidacji Gminnego Ośrodka Kultury w Zawadach, która miała znaczący wpływ na rozwój życia kulturalnego w późniejszych latach. Jediną instytucją kultury została Biblioteka Publiczna Gminy Zawady.

Do 2005 roku Biblioteka prowadziła typową działalność polegającą na zaspokajaniu podstawowych potrzeb czytelnich (m.in. gromadzeniu, udostępnianiu księgozbioru, prowadzeniu działalności edukacyjnej i kulturalnej).

We wrześniu 2005 roku utworzono Gminne Centrum Informacji w Zawadach (GCI). Inicjatywę tę współfinansowano ze środków ówczesnego Ministerstwa Gospodarki i Pracy w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca” (projekt opracowany i zrealizowany przez Bibliotekę i Gminne Centrum Informacji). Centrum zajmowało się promocją gminy, działaniami na rzecz osób bezrobotnych oraz organizacją imprez kulturalnych (Dzień Śledzia, Dzień Dziecka, Sylwester...).

W 2008 roku GCI zostało formalnie „wpisane” jako dział Biblioteki razem z Centrum Kształcenia na Odległość na Wsi (CKNONW), które otwarto w lutym b.r. (projekt sfinansowany ze środków Unii Europejskiej). Głównym działaniem CKNONW jest prowadzenie szkoleń e-learningowych dla osób zainteresowanych tą formą kształcenia (z której korzystają osoby z różnych grup wiekowych).

Nie bez znaczenia był projekt pt. „Dziedzictwo kulturowe Gminy Zawady”, zrealizowany w ramach Programu „Kultura Bliska 2007”. Na początku jego realizacji ogłoszono konkurs skierowany do młodzieży gimnazjalnej, na „Najciekawszą prezentację multimedialną o historii, kulturze i tradycji gminy”. Materiały zebrane przez uczniów posłużyły do opraco-

wania folderu o poszczególnych miejscowościach. W ramach tej inicjatywy powstała również wystawa fotograficzna porównująca zmiany zachodzące na przestrzeni lat w otoczeniu - krajobrazie i ludziach. Zdjęcia te ozdabiają obecnie wnętrza Biblioteki.

Kolejną formą zachęcania czytelników do udziału w życiu kulturalnym gminy był projekt „Szlak krzyży i kapliczek przydrożnych” współfinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. Podczas zorganizowanych rajdów rowerowych nowo wyznaczoną trasą, uczestnicy wycieczki zebrali dokumentację o obiektach sakralnych położonych na terenie Gminy Zawady. Zdobyte materiały zostały wykorzystane przy wydaniu ulotki promującej szlak oraz organizacji wystawy fotograficznej, również zdobiącej ściany Biblioteki.

We wrześniu 2007 roku utworzono Młodzieżową Grupę Folkową „ZAWADY plus”, która działa przy Bibliotece publicznej Gminy Zawady. Liczący 25 osób zespół młodzieżowy aktywnie uczestniczy w warsztatach wokalnoinstrumentalnych, podczas których zdobył umiejętności gry na dawnych instrumentach ludowych oraz na innych o mniej znanych nazwach (m.in. cymbały strunowe, bassetla, okaryna, mandolina, ukulele, melodyka). MGF koncertowała już na wielu imprezach kulturalnych (w tym również powiatu białostockiego), a podczas Przeglądu „Dawne Pieśni – Młode Głosy” w Waniewie zdobyła II miejsce. Od początku roku szkolnego utworzono sekcje młodzików, którzy w przyszłości będą uzupełniać skład zespołu. Wszystkie warsztaty są prowadzone w bibliotece, dzięki czemu uczestnicy mają możliwość zapoznania się z księgozbiorem biblioteki i skorzystania z jej bogatych usług.

Inną formą działalności kulturalnej są ogłaszane konkursy plastyczne, w których najchętniej uczestniczą uczniowie szkół podstawowych. Laureaci konkursów otrzymują ciekawe nagrody, najczęściej książkowe, a ich prace prezentowane są na wystawie. Ponadto czytelnicy chętnie uczestniczą w konkursach powiatowych, spotkaniach z pisarzami proponowanych przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego.

Biblioteka kieruje swe propozycje również do osób dorosłych. Organizuje się spotkania z seniorami, podczas których spisywane są opowieści o dawnym życiu, zwyczajach, wydarzeniach historycznych. Zapiski te wykorzystywane są przy opracowywaniu publikacji o tragicznych wydarzeniach na tzw. Łysej Górze, gdzie 13 lipca 1943 roku okupant niemiecki zamordował 52 mieszkańców Zawad i Laskowca. Biblioteka włączyła się do uroczystości upamiętniającej tę tragedię w 65. rocznicę wydarzeń (m.in. odprawiona została uroczysta Msza Polowa).

Wszystkie działania realizowane w Bibliotece dokumentowane są w kronice oraz archiwizowane za pomocą zdjęć, które przechowywane są w albumach fotograficznych (z adnotacją treściową). Pragniemy, by po latach, przyszłe pokolenia miały pamiątkę po naszych działaniach.

Anna Muszyńska

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy

Oddział dla Dzieci i Młodzieży

Biblioteka – Twój przyjaciel

Biblioteka to instytucja kultury, która spełnia bardzo ważną rolę w edukacji dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Nie ulega wątpliwości, że czytelnicy dziecięcy stanowią najliczniejszą grupę użytkowników, która najczęściej bierze udział w różnego rodzaju imprezach.

W Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy oprócz Wypożyczalni i Czytelni dla Dorosłych znajduje się również Oddział dla Dzieci, z którego korzystają czytelnicy z terenu miasta Łapy i okolic, prowadzi wypożyczanie księgozbioru do domu, udostępnia książki i czasopisma na miejscu w kątku czytelnicznym oraz umożliwia korzystanie z Internetu i katalogu komputerowego.

Oddział dla Dzieci organizuje wiele form mających na celu upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Naszym głównym celem przy organizowaniu imprez jest popularyzacja książki i biblioteki wśród dzieci, nawiązanie kontaktów z rodzicami, wytworzenie pozytywnych motywacji do czytania książki, tworzenie pozytywnego stosunku dziecka oraz rodziców do książki i biblioteki, uświadomienie dzieciom i rodzicom, że książka uczy, bawi i wychowuje, integruje dzieci, budzi potrzeby estetyczne i poznawcze. Największą popularnością cieszą się wszelkiego rodzaju konkursy: plastyczne, literackie, historyczne, kulinarne i turnieje np. warcabowy, układania puzzli itp.

Tradycją naszej placówki stały się cykliczne zajęcia organizowane dla dzieci i młodzieży: „**Ferie zimowe w bibliotece**”, które przeznaczone są dla osób spędzających ferie zimowe w mieście. Celem naszych działań jest zagospodarowanie w ciekawy sposób czasu wolnego dzieciom, a tak-

że dostarczenie im miłych wrażeń z uczestnictwa w imprezach bibliotecznych.

Urozmaiceniem jest głośne czytanie, a także korzystanie ze środków audiowizualnych dostępnych w naszej placówce. Spotkania te są dostosowane do wieku i zainteresowań uczestników.

Imprezą, która na stałe wpisała się w kalendarz imprez organizowanych przez naszą bibliotekę jest **Tydzień Bibliotek**. Oddział dla Dzieci przeprowadził szereg imprez, które miały na celu popularyzację działalności placówki w środowisku. Zależało nam na ukazaniu biblioteki jako kulturotwórczego ośrodka z dostępem do Internetu, łączącego tradycje ze współczesnością. Spotkania z dziećmi i młodzieżą miały charakter dydaktyczno-wychowawczy, a także promocyjno-rozrywkowy.

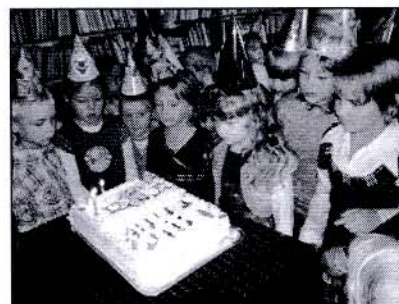
Na przełomie maja i czerwca odbywa się **Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom** w ramach kampanii „CPCD”. W tym czasie uczniowie mają okazję podróżować po literaturze, odwiedzając różne placówki na terenie Łap oraz uczestniczyć w spotkaniach z ludźmi reprezentującymi różne zawody. Urozmaiceniem organizowanych zajęć jest poznawanie kultury, zabytków, tradycyjnych potraw oraz podstawowych słówek wybranych języków europejskich. W konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię „Cała Polska czyta dzieciom” w roku szkolnym 2006/2007 otrzymaliśmy wyróżnienie od Fundacji ABC – Cała Polska czyta dzieciom.

W okresie letnim organizujemy „**Wakacje w bibliotece**”, w trakcie których promujemy literaturę dla dzieci i młodzieży. Przenosząc się w krainę baśni, dzieci poznają postaci literackie. Uczestniczą w różnych zabawach rozwijających zdolności manualne i ruchowe. Zajęcia takie uczą kreatywnego myślenia oraz wskazują, jak interesująco można spędzić czas wolny.

Przed kilku laty zostały zainicjowane stałe zajęcia biblioteczne „**Przedszkolak w bibliotece**” dla dzieci w wieku 3-5 lat. Celem zajęć jest popularyzacja książki i biblioteki wśród dzieci najmłodszych, nawiązanie kontaktów z rodzicami, wytworzenie pozytywnych motywacji do czytania, uświadomienie dzieciom i rodzicom, że książka uczy, bawi i wychowuje, integruje dzieci, budzi potrzeby estetyczne i poznawcze. W ramach promocji czytelnictwa ph. *Czytajmy razem* w miesiącu wrześniu odbywa się „**Dzień Wspólnego Czytania**”, podczas którego czytamy dzieciom ich ulubione bajki i opowiadania: Franklin, Muminki, Pippi, Krecik, Bolek i Lolek.

W październiku świętujemy „**Urodziny Kubusia Puchatka**”, w czasie których dzieci degustują „Kubusiowy tort”, śpiewają „Sto lat”. Impre-

zie zawsze towarzyszy głośne czytanie fragmentów o przygodach Kubusia, wspólne śpiewanie, zabawy, pokazy multimedialne poświęcone jubilejstwu i inne atrakcje.

Fot. 1 Urodziny Kubusia Puchatka

Fot. 2 Noc z Harrym Potterem

Tradycyjnie pod koniec roku obchodzimy **andrzejki**. W tym dniu biblioteka zamienia się w magiczne miejsce pełne wróżb i tajemniczości. Nie zapominamy również o nikołajkach. W atmosferze zabawy dzieci zapoznają się z tradycją obchodzenia nikołajek, z pochodzeniem i historią Mikołaja.

Z okazji ukazania się VI i VII tomu książek z serii Harrego Pottera włączyliśmy się w Ogólnopolską Akcję Wydawnictwa Media Rodzina i zainicjowaliśmy najpóźniej zaczynającą się imprezę w łapskiej bibliotece, czyli **Noc z Harrym Potterem**. W tę wyjątkową noc Oddział dla Dzieci w magiczny sposób zamienił się w prawdziwą Szkołę Magii i Czarodziejstwa Hagwart (świat znany z kart książek). Za zorganizowaną imprezę biblioteka została wyróżniona przez Wydawnictwo „Media Rodzina” i otrzymała zestaw książek o przygodach Harry’ego Pottera.

Placówka od wielu lat bierze udział w konkursach powiatowych (o różnej tematyce) skierowanych do dzieci i młodzieży, organizowanych przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego. Przedstawiciele naszej biblioteki zdobyli wiele nagród rzeczowych oraz dyplomów (zajmując pierwsze miejsca w eliminacjach powiatowych).

Oprócz corocznych imprez cyklicznych organizujemy spotkania autorskie i z osobami zajmującymi się zawodowo problemami występującymi w procesie wychowania np z logopedą, psychologiem itp.

Z myślą o najmłodszych czytelnikach stworzyliśmy Kącik Malucha, czyli miejsce, gdzie małe dzieci wraz z rodzicami mogą spędzić wolne

chwile. Kącik powstał w ramach projektu MKiDN „Czytelnik w przyjaznej przestrzeni i technologii”.

Lapska Biblioteka Publiczna jest placówką w pełni skomputeryzowaną, dzieci mają dostęp do Internetu, mogą korzystać z katalogu on-line, dokumentów elektronicznych, encyklopedii multimedialnych i innych materiałów na CD i DVD.

Ponadto współpracujemy z łapskimi szkołami podstawowymi, przedszkolami z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Świetlicą Socjoterapeutyczną, szczególnie podczas organizowania konkursów, spotkań autorских oraz innych imprez.

Swą działalność promujemy w gazecie lokalnej, prasie zawodowej oraz stronie www.bibliotekalapy.pl.

Oddział dla Dzieci jest przyjaznym miejscem, gdzie nie tylko można wypożyczać książki, ale również spotkać kolegów i koleżanki, nawiązać nowe znajomości i świetnie się bawić.

Beata Ohajm

Filia Biblioteczna w Ogrodnickach i Sobolewie

Działalność Biblioteki Publicznej w Ogrodnickach i Sobolewie na rzecz środowiska lokalnego

W dzisiejszych czasach wypożyczanie książek to tylko jedno z wielu zadań, jakie wykonują bibliotekarze. Biblioteki publiczne – jako instytucje usługowe dla społeczeństwa, podlegają nieustannym przeobrażeniom i muszą dostosowywać się do potrzeb lokalnych. Czym mniejsze środowisko, w którym biblioteka funkcjonuje, tym większą rolę spełnia ta instytucja, ponieważ jest często jedynym miejscem kontaktu z książką lub jedynym ośrodkiem kulturalnym. Biblioteka publiczna to jedna z nielicznych placówek dostępna dla wszystkich – bez względu na wiek, pochodzenie i status społeczny, oferująca swoje usługi bezpłatnie.

Na terenie gminy Supraśl w strukturach Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu działa Biblioteka Publiczna w Supraślu, która ma dwie filie, funkcjonujące na wsi. Filia Biblioteczna w Sobolewie zajmuje lokal w budynku Zespołu Szkół w Sobolewie i ma zapisanych ponad 200. czytelników. Korzystają z niej przede wszystkim dzieci i młodzież ze szkoły podstawowej i gimnazjum. Zbiory tej biblioteki na koniec 2008 roku liczyły 10978 woluminów. Druga z filii mieści się we wsi Ogrodnicki. Dorosli i dzieci korzystają z niej w tym samym zakresie. Jest tu zapisanych ponad 100. czytelników, a zbiory liczą 9447 woluminów. Książki pochodzą z zakupów ze środków samorządowych, z dotacji Ministerstwa Kultury oraz z darów przekazywanych przez czytelników i Bibliotekę Powiatową w Białymstoku, od której w ostatnim roku otrzymaliśmy ponad 200 woluminów książek.

Biblioteki są niewielkimi placówkami, każda z nich jest dostępna dla czytelników 3 razy w tygodniu. Są one miejscem otwartym i przyjaznym

każdemu mieszkańcowi. Oprócz gromadzenia, opracowywania, udzielania informacji i udostępniania zbiorów w bibliotekach tych prowadzone są prace kulturalno-oświatowe na rzecz środowiska, w którym działają.

W filiach organizowane są: lekcje biblioteczne, konkursy recytatorskie, wystawki nowości, głośne czytanie książek, zajęcia plastyczne, zajęcia w czasie ferii zimowych. Udało się również zorganizować spotkanie autorskie, niestety tylko jedno ze względu na brak środków w budżecie.

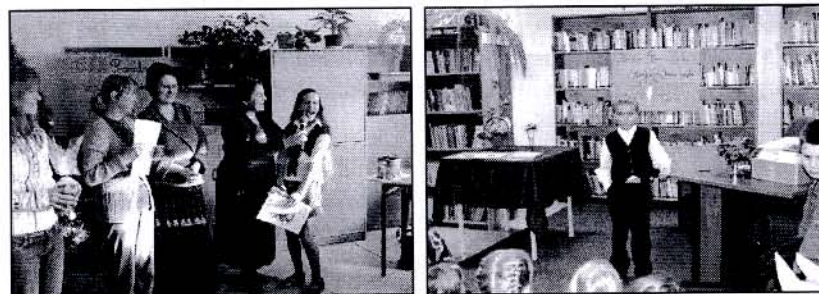
Lekcje biblioteczne są organizowane w obu filiach. Są to lekcje wprowadzające dla dzieci najmłodszych, które przychodzą do klasy „0” oraz lekcje dla klas 1-3 szkoły podstawowej. Mają one na celu zapoznanie z księgozbiorem oraz „przełamaniem strachu” przed korzystaniem z biblioteki. Grupy tych najmłodszych czytelników są później najbardziej aktywną grupą wypożyczających książki, przynajmniej przez pierwsze lata nauki w szkole. Są to dzieci czytające jeszcze słabo, dlatego korzystają z książek z małą ilością tekstu, którymi mogą się przede wszystkim bawić i oglądać ilustracje.

Od kilku lat filia w Sobolewie wspólnie ze szkołą w Sobolewie – 2 razy w roku organizuje konkursy recytatorskie. Odbývają się one zimą z okazji Świąt Bożego Narodzenia i wiosną z okazji tej wspaniałej pory roku. Konkursy skierowane są do najmłodszych czytelników biblioteki w Sobolewie. Do konkursów zgłasza się zwykle około 30 dzieci. Wzrasta wówczas zapotrzebowanie czytelników na poezję, której szukają w książkach i czasopiśmie. Prezentowane wiersze to też twórczość samych uczestników albo kogoś z rodziny. Na ostatnim konkursie dziewczynka recytowała wiersz napisany przez jej mamę. Rozstrzygnięcie konkursu odbywa się w pomieszczeniu biblioteki publicznej, gdzie przed komisją i widzami każdy z uczestników prezentuje przygotowany wiersz. Dla wielu z nich jest to pierwszy występ publiczny, czemu oczywiście towarzyszy ogromna trema. Wszyscy uczestnicy są nagradzani, ponieważ wiemy ile czasu poświęcają na przygotowanie się i ile odwagi wymaga występ przed publicznością. Fundusze na nagrody w części otrzymujemy z Centrum Kultury i Rekreacji, z Zespołu Szkół w Sobolewie, a także pozyskujemy od sponsorów. Są one często bardzo symboliczne, ale najważniejsze jest to, że w każdym następnym roku do konkursu zgłaszają się kolejne osoby. Dodatkowym wyróżnieniem dla najlepszych recytatorów jest umieszczenie ich nazwisk w „Biuletynie Samorządowym” – gazecie lokalnej gminy. Zamieszczamy tam sprawozdania z przebiegu imprez bibliotecznych.

Konkurs organizowany z okazji zimy i Świąt Bożego Narodzenia w 2008 roku postanowiliśmy rozszerzyć i wyjść poza szkołę i bibliotekę. Zaprosiliśmy do udziału inne szkoły. Do konkursu przystąpiło 46. uczest-

ników z 5. szkół. W komisji zasiadła, jako gość honorowy, pani dr Z. Olek-Redlarska, wieloletni wykładowca na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku.

W ostatnim czasie powodzeniem cieszy się wspólne głośne czytanie. Robimy to w poniedziałki, godzinę przed zamknięciem biblioteki. Nie ma wówczas udostępniania, a jest czas na czytanie. Bardzo często są to książeczki z nowości, zauważane przez dzieci dzięki wystawkom. Dzieci wykonują prace plastyczne-rysunki do przeczytanej książki i robimy wystawy tych prac. Przyciąga to inne dzieci, które widząc rysunki swoich kolegów przychodzą i uczestniczą w naszym wspólnym czytaniu.

Fot. 1-2 Konkurs recytatorski w Sobolewie

Ferie zimowe to czas wolny od nauki, ale nie wszystkie dzieci wiedzą co w tym czasie mogą robić, by się nie nudzić. Obie filie próbują organizować ten czas i zapelniać go. W ostatnim roku ferie w bibliotekach dzieci spędzały z „Kubusiem Puchatkiem”, „Królową Śniegu” i „Alicją w krainie czarów”. Dekorowaliśmy wspólnie biblioteki gwiazdkami śniegowymi wyciętymi z papieru, malowaliśmy, rysowaliśmy i czytaliśmy. Na tegoroczne ferie 2009 roku zaplanowaliśmy „Ferie z baśnią i czarami”. Poza głośnym czytaniem baśni, zaplanowaliśmy pokaz prostych sztuczek magicznych, zgadywanki literackie, rysowanie masek i wykonanie pracy plastycznej w formie komiksu, który będzie przedstawiał przeczytaną baśń.

Jeden, jedyny raz w filii w Ogrodnickach udało się zorganizować spotkanie autorskie z panem profesorem Franciszkiem Kobryńczukiem, autorem ponad 30. książek dla dzieci.

Pan profesor w czasie spotkania włączył dzieci do zabawy. Zadawał im własne rymowane zagadki, a za dobre odpowiedzi przyznawał punkty. Było to niezapomniane i wyjątkowe spotkanie, po którym książki autora z autografem rozchodziły się jak „świeże bułeczki”. Dzieci po raz pierw-

szy miały kontakt z pisarzem, a nie imieniem i nazwiskiem na okładce książki. Wszystkim bardzo się podobało, o czym można było usłyszeć od rodziców dzieci, które uczestniczyły w tej imprezie. Ich pozytywne relacje i opowieści w domu świadczą o zainteresowaniu takimi spotkaniami i mam nadzieję, że w najbliższym czasie uda się zorganizować jeszcze następne.

Czytelnicy wymienionych bibliotek uczestniczyli parokrotnie w konkursach powiatowych organizowanych przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego.

Filie biblioteczne w Ogrodniczkach i Sobolewie są małymi placówkami i mają dość ograniczone środki finansowe. Staram się, by biblioteka istniała w środowisku nie tylko jako wypożyczalnia, ale również jako miejsce gdzie można miło spędzić czas. Uśmiech i zainteresowanie ze strony czytelników to największa satysfakcja i doping do dalszej pracy i organizacji takich imprez.

Bibliografia:

1. Aleksiewicz A., *Biblioteki Publiczne w środowisku wiejskim*, „Poradnik Bibliotekarza” 2001 nr 3.
2. Budzyńska B., *Działalność kulturalna bibliotek publicznych*. „Poradnik Bibliotekarza” 2006 nr 1.

Teresa Zajk

GBP w Kolnie z siedzibą w Czerwonem

Dofinansowanie kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych zadań bibliotek

Gminna Biblioteka Publiczna w Kolnie z siedzibą w Czerwonem w maju 2008 r. składała wniosek do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację zadania „Z biblioteką na podbój świata”. Wniosek został pozytywnie rozpatrzony, w wyniku czego GBP otrzymała dofinansowanie w kwocie 10000 zł. Otrzymane pieniądze pochodzą z programu – Promocja czytelnictwa Priorytet 2. Rozwój sektora książki i promocja czytelnictwa.

Projekt adresowany jest do dzieci i młodzieży w wieku od 6. do 16. lat z terenu gminy Kolno. Ma na celu wyrobienie u dzieci i młodzieży nawyku czytania literatury pięknej i popularnonaukowej, a także kształtowanie właściwych zachowań młodego człowieka w instytucjach kultury (Planowane są wyjazdy do teatru, bibliotek, planetarium). Ważnym zadaniem jest uświadomienie dzieciom i młodzieży wagi i znaczenia informacji płynących ze źródeł innych niż książka.

Realizacja projektu rozpocznie się we wrześniu 2008 r. i potrwa 4 miesiące, a miejscem realizacji będzie Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem wraz z trzema filiami: w Borkowie, Lachowie i Zabieliu.

Poszczególne działania podzielone są na miesiące, we wrześniu projekt realizowany będzie pod hasłem: „**Z kulturą i sztuką za pan brat**”. Planuje się wówczas zakup książek z literatury popularnonaukowej i pięknej dla dzieci i młodzieży oraz materiałów papierniczych do prowadzenia zajęć, wyjazd do teatru w Białymstoku i wioski indiańskiej, spotkanie autorskie, konkursy czytelnicze i plastyczne.

W październiku zajęcia będą realizowane pod hasłem: „**Zwierzęta nasi przyjaciele**”. Wówczas to zakupione zostaną książki o tej tematyce, odbędzie się spotkanie autorskie, wyjazd do Biblioteki Narodowej i Ogrodu Zoologicznego w Warszawie. Podsumowaniem miesiąca będą konkursy czytelnicze i plastyczne.

Hasło wiodące na listopad to: „**Astronomia bez tajemnic**”. Zakupione zostaną książki z literatury pięknej oraz książki z dziedziny fizyki i astronomii. Planuje się wyjazd do Planetarium i Biblioteki Multimedialnej w Olsztynie. Pod koniec miesiąca przewidziane są również konkursy.

Na grudzień zaplanowano podsumowanie i rozliczenie zadania.

Osoby zainteresowane projektem zapraszamy do naszych bibliotek.

Barbara Kuprel

Biblioteka Publiczna w Mońkach

Spotkanie autorskie z Ewą Marią Ostrowską w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Mońkach

W listopadzie 2008 roku w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży gościła Ewa Maria Ostrowska – znana i uznana współczesna polska dziennikarka i pisarka, która używa pseudonimów: Brunon Zbyszewski, Nancy Lane.

Urodziła się w Wilejce (obecnie Białoruś). Pierwsze lata swojego życia spędziła u dziadków – Bronisławy i Witolda Kondrackich, w Landwarowie. Tam żołnierz strzelał do niej, gdy miała pięć lat, tam dowiedziała się, że jej ojciec zginął w Katyniu. Następnie mieszkała wraz z dziadkami w Ornece na Warmii; później przeniósł się do Łodzi. Studiowała socjologię na Uniwersytecie Łódzkim. Pisywała w łódzkiej prasie. Obecnie mieszka w mazurskiej wsi. Jest autorką wielu powieści dla dorosłych, m.in.: „*Owoc żywota twego*” (2004), „*Sidla strachu*” (2007), „*Gra ze śmiercią*” (2007), „*Ja, pani woźna*” (2008), „*Pamiętaj o róży*” (2008). Jej powieści odznaczają się niezwykle interesującą fabułą, wartką i zaskakującą akcją oraz wyjątkowymi i wyraźnie zarysowanymi postaciami. Wydaje też książki dla młodzieży, m.in.: „*Bociany zawsze wracają do gniazd*” (1988), „*Zabić ptaka*” (1990), „*Długa lekcja*” (1979) (wydanie poprawione, 2007), „*Co słycać za tymi drzwiami*” (1982) (wydanie zmienione, 2008),

„Mama, Kaśka, ja i gangsterzy” (1984) (wydanie poprawione, 2007), „Babcia, my i gangsterzy” (2007); kontynuacja książki „Mama, Kaśka, ja i gangsterzy”, Adresatem swoich książek czyni też dzieci młodsze i ich rodziców: „Adaś i miś” (2008), „Kindziombal atakuje” (2008), „Ósmy Cud Świata króla Jędrusia” (2008), „Pan Rurak” (2008), „Pierścioneczek” (2008), „Sen Maciusia” (2008), „Przygody króla Gucia i króla Maciusia” (1972) (wydanie poprawione, 2008),

Książki Ewy Ostrowskiej zostały przetłumaczone, m.in. na język czeski, słowacki, węgierski i rosyjski. Pisarka jest laureatką wielu nagród literackich oraz Nagrody Prezesa Rady Ministrów za twórczość dla dzieci i młodzieży. W 1983 roku otrzymała nagrodę IBBY – za książkę „Co slychać za tymi drzwiami”.

Program spotkania autorskiego z Ewą Ostrowską w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży w Mońkach:

- powitanie – Barbara Kuprel,
- krótka prezentacja biografii Autorki – uczennica Marta Chojnowska,
- wywiad – rozmowa Barbary Kuprel z Autorką,
- prezentacja multimedialna „Ewa Ostrowska – książki dla młodzieży” – uczeń Piotr Losiewicz,
- prezentacja recenzji książek E. Ostrowskiej napisanych przez monieckich gimnazjalistów – autorzy recenzji,
- rozmowa Autorki z czytelnikami,
- podpisywanie książek przez Autorkę,
- zakończenie.

Na spotkanie przybyło wielu gimnazjalistów zainteresowanych twórczością Ewy Ostrowskiej. Spotkanie rozpoczęło się powitaniem i przedstawieniem gościa. Następnie uczennica Marta Chojnowska przeczytała krótką biografię pisarki. Potem młodzież z dużym zainteresowaniem wysłuchała mojej rozmowy z Autorką. Obserwowałam ogromne skupienie i przejęcie malujące się na twarzach młodych ludzi, gdy Ewa Ostrowska bardzo ciekawie i barwnie opowiadała o czasach swojego dzieciństwa i latach wczesnej młodości.

Następnie Piotr Losiewicz (jeden z uczniów) dokonał przeglądu książek dla młodzieży autorstwa naszego gościa. Posłużył się prezentacją multimedialną (przygotowaną przez Barbarę Kuprel) zatytułowaną: „Ewa Ostrowska – książki dla młodzieży”. Uczniowie zauważyli, że prawie

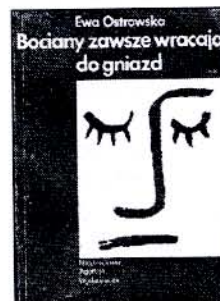
wszystkie zaprezentowane książki znajdują się w zbiorach Oddziału. Książki te są czytane przez uczniów gimnazjum. Na spotkanie autorskie z Ewą Ostrowską niektórzy z nich napisali recenzje jej książek. Pozwólę sobie przytoczyć dwie z nich.

Karolina Skutnik – recenzja książki pt. „Długa lekcja”

Książka Pani Ewy Ostrowskiej pt. „Długa lekcja” opowiada historię trzech różniących się od siebie, dorastających dziewcząt. Każda z nich staje przed ważnym życiowym wyborem. Bohaterkami są: Magda – zagubiona, wiecznie buntująca się nastolatka, Ewa, która stała się materialistką oraz Ania – pochodząca z biednej rodziny, opiekująca się domem i rodzeństwem. Moim zdaniem książka ta zawiera niezwykle ważne prawdy życiowe dotyczące dojrzewania. Ukazuje, że codzienność dorastających dziewcząt nie jest wcale lekka i przyjemna. Sądzę, że uczy też podejmowania decyzji, kształtowania swojej postawy wobec świata oraz pokonywania życiowych pułapek. Uważam, iż mimo to, że książka ta przeznaczona jest dla młodzieży, jest także pouczającą lekturą dla dorosłych. Pomaga z perspektywy rodzica zrozumieć świat młodych ludzi. „Długą lekcję” polecam wszystkim, których nurtują problemy dorastania i dojrzewania.

Aleksandra Palecka – recenzja książki pt. „Bociany zawsze wracają do gniazd”

Jest to książka o nastoletniej Agnieszce, której rodzice rozstają się. Razem z matką dziewczyna musi opuścić luksusowy dom i przeprowadzić się na wieś do swoich dziadków. Będąc młodą osobą, buntuje się, chce za wszelką cenę wrócić do ojca i do wygodnego życia. Źle się czuje w nowym miejscu, pisze do taty listy, żeby ją stamtąd zabrał. W końcu rodzic po nią przyjeżdża. Ale czy Agnieszka wciąż chce wrócić do poprzedniego życia? Moim zdaniem książka ta doskonale obrazuje różnice między mieszkaniem na wsi i w mieście. Na początku bohaterka nie może przystosować się do

nowego otoczenia, jednak z czasem docenia jego uroki. Uważam, że powieść ta pomaga określić hierarchię życiową i dostrzec, co w życiu jest naprawdę ważne. Gorąco polecam tę książkę wszystkim nastolatkom.

Następnie Ewa Ostrowska odpowiedziała na pytania czytelników:

1. **Dlaczego wydawała Pani książki pod pseudonimami: Nancy Lane i Brunon Zbyszewski?** Autorka odpowiedziała, iż były to kryminały, które napisała by ratować swoją sytuację finansową, a nie podpisała ich własnym nazwiskiem, bo sądziła, że „prawdziwemu” pisarzowi nie przystoi pisanie kryminałów.
2. **W Wikipedii przeczytałam, iż w 2007 roku ukazała się Pani książka pod tytułem „Sidła strachu”. Jest to wznowienie książki „Scigany przez samego siebie”. Dlaczego zmieniła Pani tytuł i dlaczego tym razem wydała Pani książkę pod prawdziwym imieniem i nazwiskiem?** Autorka poinformowała czytelników, iż stało się tak na życzenie Wydawcy, a podpisała je własnym nazwiskiem, bo dziś już nie wstydzi się swoich kryminałów.
3. **Dlaczego większość Pani bohaterek tworzona jest na zasadzie bardzo widocznych kontrastów, np. siostry w książce „Mama, Kaśka, ja i gangsterzy” lub „Co słyhać za tymi drzwiami”?** Autorka odpowiedziała, iż w życiu też tak bywa, że dwie siostry mogą się bardzo różnić.
4. **W wielu Pani książkach bohaterowie wychowują się w rozbitych rodzinach. Przykładem może być książka „Długa lekcja”, w której rodzice Ewy rozstają się, a Magdę wychowuje tylko matka oraz „Bociany zawsze wracają do gniazd”, gdzie Agnieszka musi wyprowadzić się do dziadków, bo jej rodzice nie potrafią porozumieć się. Dlaczego ten dramat pojawia się w wielu Pani powieściach?** Autorka stwierdziła, iż problem ten dotyczy wielu rodzin, w tym również jej własnej rodziny.
5. **Którą ze swoich książek uważa Pani za najważniejszą?** Zdaniem Autorki jest to książka pod tytułem „*Owoc żywota twego*”.

W dalszej części spotkania Autorka podpisywała swoje książki. Na życzenie czytelniczek pozowała wraz z nimi do wspólnego zdjęcia. Na zakończenie uczniowie, dziękując, wręczyli kwiaty pani Ewie Marii Ostrowskiej oraz paniom Marzenie Paleckiej i Lidii Małgorzacie Kraszewskiej – polonistkom z Gimnazjum w Mońkach obecnym na spotkaniu, a także Barbarze Kuprel – prowadzącej spotkanie.

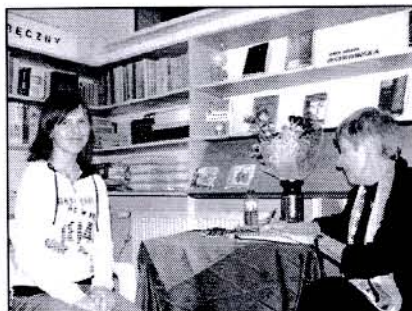
✧ Wywiad z Ewą Ostrowską ✧

B.K.: Przyszło Pani żyć w czasach burzliwych przemian historycznych, które niewątpliwie miały ogromny wpływ na ukształtowanie Pani jako człowieka i jako pisarza. W piśmiennictwie internetowym dotarłam do następującej informacji: „*Ewa Ostrowska ma jakby trzy Ojczyzny*”. Proszę nam powiedzieć, – jakie są to Ojczyzny i dlaczego jest ich aż trzy?

E.O.: Dziwne, prawda? Jedna osoba i aż trzy ojczyzny... Ale poplątane są ścieżki mego życia. Cała moja rodzina, tak po mieczu, jak i po kądziole pochodzi z Wileńszczyzny. Rodzinny dom mego Ojca był w Głębokiem. Rodzinny dom mojej Matki pod Wilnem, w Landwarowie. Tak w ogóle, gdyby nie wojna, mieszkałabym w Warszawie, ponieważ mój Ojciec był pracownikiem Wojskowego Instytutu Geograficznego w Warszawie i tam mieszkał. W momencie wybuchu wojny moja Matka, przebywająca wraz ze mną, ośmiomiesięczną, u swoich teściów, w Głębokiem, jakby wiedzona intuicją, wsiadła w pociąg i pojechała do swoich rodziców, do Landwarowa. Tam spędziłam pierwsze pięć lat swego życia. I to jest moja pierwsza Ojczyzna, o której nie sposób zapomnieć. A druga to Orneta. Tam spędziłam to drugie dzieciństwo, wraz z ukochanymi dziadkami. Tam, podobnie jak w Landwarowie, pozostawiłam za sobą swoje uliczki, swoje drzewa, swoje lasy. No a trzecia? To Polska właśnie...

B.K.: Kiedy i jak zaczęła się Pani przygoda z pisaniem?

E.O.: Wychowałam się wśród książek. Nauczyłam się czytać na pozycji Słowackiego. Zawsze byłam najlepsza z polskiego. Moja polonistka mówiła, że mam talent. Na drugim roku studiów rozpoczęłam „karierę” reportażystki i dziennikarki. Niezależnej. Nigdy, mimo wielu ofert zatrudnienia na stały etat, nie związałam się z żadną redakcją. To ja wybierałam tematy swoich reportaży czy felietonów lub artykułów. Czasami trzeba było jednak coś wykonać na zlecenie. Ale – niezatrudniona – jeśli mi ono nie przypadło do gustu – mogłam po prostu odmówić. Mogę więc powiedzieć, że moja przygoda z pisaniem zaczęła się w wieku lat 23 od dziennikarstwa. Debiutowałam zresztą tomem reportaży („Tort urodzinowy”) w 1965 roku. Potem dopiero przyszły powieści...

B.K.: Jest Pani pisarką niezależną i niepokorną. Co to znaczy?

E.O.: Pokorna to ja jestem! Bez pokory wobec słowa nie ma pisania. Być może moje książki czyta się „łatwo”, z ciekawością, lecz pracuję nad nimi długo. Niezależna? Odpowiem tak: łatwiej było zachować niezależność w PRL niż obecnie. Najwyżej cenzura nie puściła mi mego słuchowiska albo wyklócałam się zajadle o każde skreślone ze względów „ideologicznych” zdanie. Teraz o wszystkim decyduje komercja. Książka ma się sprzedawać jak pomidorek na targu! Na powieść „Owoc żywota twego” przez trzy lata szukałam wydawcy. Odpowiedź brzmiała identycznie: Niekomercyjna, nie będzie się sprzedawać! Poza tym trzeba mieć „układy”, „znajomości” i te pe, i te de. Teraz na szczęście mam jednego wydawcę. Kupuje ode mnie wszystko, co napiszę.

B.K.: W jednej z recenzji książki Pani autorstwa pod tytułem „Zabić ptaka” wydanej w 1990 roku czytamy:

„Większość powieści Ostrowskiej to bezlitosne chlastanie prawdą. Dzięki niemal czarno-białej tonacji wszelkie zakłamanie, ciemnota są uwypuklone, ale, o dziwo, dobro nadal jest ukryte, trzeba się do niego przedzierać powoli, poprzez odkrywanie zakłamań w bohaterach, w sobie samych. Nie ma sytuacji, w której by czytelnik mógł powiedzieć "O, ja na pewno czegoś takiego bym w życiu nie zrobił!"

Recenzja ta została zamieszczona w serwisie Biblionetka – rekomendującym interesujące książki (www.biblionetka.pl/). Czy zgadza się Pani z tą opinią?

E.O.: Nie do końca. Moje postaci nie są ani czarne, ani białe, ponieważ nic w życiu nie jest ani czarne, ani białe. Człowiek potrafi być jednocześnie nikczemny i szlachetny. I tacy są bohaterowie moich powieści. A że chłasczę prawdą? Czy to źle?

B.K.: Pani książki są ważne, mądre i trudne ze względu na poruszaną w nich tematykę. Zmusza Pani swoich czytelników do głębokiej refleksji. Fabuły poszczególnych powieści Pani autorstwa nie można szybko zapomnieć. Proszę nam powiedzieć skąd czerpie Pani inspiracje, pomysły. Co ma zasadniczy wpływ na charakter Pani twórczości literackiej?

E.O.: Moje doświadczenie życiowe. Wiele widziałam. Wiele przeszłam. Wiele uczyłam się o krzywdzie ludzkiej, pisząc swoje reportaże. Umieję obserwować to, co dokoła mnie się dzieje. Czyli najprościej odpowiadając: inspiracją jest samo życie. A reszta? Nie wiem. Przychodzi sama.

B.K.: Które ze swoich książek kieruje Pani do młodzieży?

E.O.: W kolejności to będzie tak: „Długa lekcja”, „Co sływać za tymi drzwiami”, „Bociany zawsze wracają do gniazd”, „Zabić ptaka”. Piszę również dla nastolatków i dla najmłodszych. Bardzo sobie cenię te opowiadania właśnie dla najmłodszych. Są pomyślane tak, aby i rodzice czegoś mogli się nauczyć, lepiej poznać swoje własne dzieci.

B.K.: Która z napisanych przez Panią powieści dla młodzieży jest Pani szczególnie bliska i dlaczego?

E.O.: Nie mam takiej. Wszystkie pisałam w „pocie czoła” i wszystkie jednakowo lubię.

B.K.: Czy Pani książki są pesymistyczne?

E.O.: Ależ skąd! W każdej otwieram furtkę z nadzieją!

B.K.: Co jest w Pani życiu najważniejsze?

E.O.: Uczciwość. Godność. Życzliwość wobec innych.

B.K.: Czego Pani nie lubi?

E.O.: Nie znoszę chamstwa pod każdą postacią, a niestety, chamstwo ma wiele twarzy.

B.K.: Co Pani lubi?

E.O.: Ludzi. No i przyrodę. Mam ją w genach.

B.K.: Czy uważa się Pani za szczęśliwego człowieka?

E.O.: Mój Boże, a cóż to znaczy SZCZĘŚCIE? Czy ktokolwiek z nas tak naprawdę jest szczęśliwy? Szczęście to pojęcie filozoficzne. Bardzo piękne, lecz nieco utopijne.

B.K.: Co chce Pani powiedzieć czytelnikom na zakończenie naszej rozmowy?

E.O.: Życzyć Im szczęścia!

Katarzyna Kazimierczuk
BPG Czyżew-Osada

Moja przygoda z Mikołajem

Dnia 5 grudnia 2008 r. odbyło się rozstrzygnięcie Konkursu Literackiego „Moja przygoda z Mikołajem” zorganizowanego przez Bibliotekę Publiczną Gminy Czyżew-Osada. Konkurs był przeznaczony dla uczniów klas 3-6 szkół podstawowych z terenu naszej gminy.

Wpłynęło do nas 12 prac, wszyscy uczestnicy zostali nagrodzeni. Imprezę uświetnił swoimi występami Teatr Marzeń działający przy GOK i gość specjalny z Laponii – Św. Mikołaj, który rozdawał dzieciom prezenty. Natomiast dyplomy wręczała p. Halina Lipińska przewodnicząca komisji konkursowej. Zabawa była wspaniałą, Mikołaj częstował wszystkie dzieci słodyczkami, odważniejsze siadały mu na kolana i obdarowywały

buziakami, a gdy przyszedł czas pożegnania, wszystkim było smutno, więc umówiliśmy się z Mikołajem najpierw na 24 grudnia, a potem na taką samą imprezę za rok.

A oto nasi nagrodzeni uczestnicy:

Kategoria I (klasy 3-4)

- I miejsce** – Dawid Słowicki – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
II miejsce – Julia Załuska – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
III miejsce – Magdalena Podbielska – Zespół Szkół w Rosochatem Kościelnym,
– Izabela Hilarczuk – Zespół Szkół w Rosochatem Kościelnym.
Wyróżnienia: – Patrycja Żebrowska – Zespół Szkół w Rosochatem Kościelnym,
– Marta Kot – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
– Patrycja Borowa – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
– Monika Podbielska – Zespół Szkół w Rosochatem Kościelnym.

Kategoria II (klasy 5-6)

- I miejsce** – Wiktoria Stańczuk – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
– Małgorzata Krystosiak – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
Wyróżnienia: – Artur Bednarski – Szkoła Podstawowa w Czyżewie,
– Agnieszka Sienicka – Szkoła Podstawowa w Czyżewie.

Teresa Zajk

GBP w Kolnie z siedzibą w Czerwonem

Wakacyjne wycieczki z biblioteką

Gminna Biblioteka Publiczna w Kolnie z siedzibą w Czerwonem zorganizowała swoim czytelnikom dwa wyjazdy wakacyjne do Warszawy. Wycieczki te miały charakter edukacyjno-krajoznawczy i były nagrodą dla najbardziej aktywnych czytelników, którzy czynnie włączali się do różnych przedsięwzięć organizowanych przez biblioteki publiczne z terenu gminy Kolno.

W pierwszej z nich – dn. 24 lipca 2008 r. uczestniczyli czytelnicy GBP w Czerwonem i Filii Bibliotecznej w Lachowie. Atrakcją wyjazdu był seans filmowy w kinie trójwymiarowym „Imax”; dzieci obejrzały film

pt.: „Morskie stwory”. Zwiedziły też Stare Miasto oraz miały możliwość zabawy w „Parku Wodnym”.

Wycieczka dofinansowana była z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Z drugiej – w dn. 20 sierpnia skorzystali czytelnicy z Filii Bibliotecznych w Borkowie i Zabieli. Uczestnicy zwiedzili Muzeum Powstania Warszawskiego – z racji obchodzonej niedawno 64. rocznicy wybuchu powstania. Podziwiali Starówkę, w Pałacu Kultury i Nauki – z tarasu widokowego obejrzały panoramę Warszawy oraz byli na wystawie „Zabawy z Einsteinem”. Dzięki słonecznej pogodzie końcową atrakcją wyjazdu były zabawy i kąpiel w kompleksie rekreacyjnym „Moczydło”, który znajduje się na wolnym powietrzu.

Ta wycieczka była również częściowo dofinansowana z budżetu Gminnej Biblioteki Publicznej. Oba wyjazdy odbyły się dzięki przychylności Pana Wójta Gminy Kolno oraz Koordynatora Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Krzysztofa Murawskiego.

Dzięki wspólnym wyjazdom dzieci integrują się, kształtuje się ich postawa patriotyczna, uczą się aktywnie i pożytecznie spędzać wolny czas, stroniąc w ten sposób od niebezpiecznych zachowań i nawyków.

Joanna Trusiuk, Grzegorz Zys

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Dyskusyjne Kluby Książki w województwie podlaskim w 2008 roku

Dane statystyczne

województwo podlaskie		
łączna liczba klubów w województwie	26	
w tym:	dla dorosłych:	dla dzieci i młodzieży:
Łączna liczba spotkań	139	96
średnia częstotliwość	19 klubów 1 spotkanie na miesiąc, 4 kluby 1 spotkanie na 2 miesiące, 3 kluby 1 spotkanie na kwartał	
dziesięć najchętniej czytanych książek	<ol style="list-style-type: none"> 1. M. Kalicińska – Powroty nad Rozlewiskiem 2. M. Kalicińska – Dom nad Rozlewiskiem 3. J. Dehnel – Lala 4. P. Suskind – Pachnidło 5. A. Onichimowska – Dziesięć stron świata 6. R. Kapuściński – Podróże z Herodotem 7. P. Coelho – Pielgrzym 8. C. R. Zafon – Cień wiatru 9. A. Stasiuk – Dojczland 10. D. Leasing – Piąte dziecko 	
liczba członków jednego klubu (od – do)	3-20	
liczba członków stałych klubu	225	

profil statystycznego uczestnika (wykształcenie, wiek, płeć)	<p>Kobiety stanowią od 70% do 100% stanu osobowego klubów, w wieku przeważnie średnim i starszym (emerytki), mniejsza liczba osób młodszych – studentek i licealistek. Wykształcenie średnie i wyższe.</p> <p>Mężczyźni pozostają w zdecydowanej mniejszości – od 0 do 30% stanu osobowego klubów, w większości z wykształceniem wyższym, w średnim wieku.</p> <p>W klubach dla dzieci i młodzieży również zdecydowana przewaga dziewcząt, są to uczennice i uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów.</p>
liczba spotkań autorskich w województwie	39
nazwiska autorów (proszę w nawiasie podać liczbę spotkań jednego autora)	<p>Ewa Chotomska – 5 spotkań</p> <p>Grzegorz Kasdepke – 6 spotkań</p> <p>Anna Onichimowska – 6 spotkań</p> <p>Małgorzata Iwanowicz – 2 spotkania</p> <p>Piotr Bułanow – 1 spotkanie</p> <p>Manula Kalicka – 1 spotkanie (spotkanie bez honorarium)</p> <p>Beata Ostrowicka – 5 spotkań</p> <p>Izabela Sowa – 2 spotkania</p> <p>Barbara Ciwoniuk – 6 spotkań</p> <p>Ignacy Karpowicz – 5 spotkań</p>
uwagi koordynatora	<p>Biblioteki uczestniczące w projekcie są bardzo zadowolone, iż w ramach projektu mogą skorzystać ze spotkań autorskich oraz wykładów. Wyrażają tylko zaniepokojenie, że klubowicze nie zawsze potrafią i są przygotowani do odbioru i dyskusji nad zaproponowaną literaturą.</p>
uwagi moderatorów	<ul style="list-style-type: none"> – Spotkania propagują czytelnictwo, rozbudzają świadomość czytelniczą oraz integrują ludzi wokół biblioteki. – Uczestnicy chętnie dzielą się swoimi uwagami na temat przeczytanych pozycji. – Klubowicze piszą recenzje przeczytanych książek, które są następnie zamieszczane na stronach internetowych bibliotek i wysyłane do Instytutu Książki. – W jednym klubie młodzieżowym przeprowadzono konkurs na najciekawszą recenzję.

Emilia Galanek

uczestniczka DKK przy Bibliotece Publicznej Gminy Łomża
z siedzibą w Podgórzu

Z działalności Dyskusyjnego Klubu Książki w Bibliotece Publicznej Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu

W Bibliotece Publicznej Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu działa młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki. Grupa nie jest liczna, bo w spotkaniach uczestniczy zwykle zaledwie kilka osób – same dziewczęta. Są one jednak stałymi czytelniczkami, dla których kontakt z książką jest bardzo ważny.

W dn. 9 grudnia 2008 r. w siedzibie naszej placówki odbyło się kolejne spotkanie. Tym razem dyskutowano na temat książki Jeanne Birdsall pt. „Rodzina Penderwicków”.

Na następnym spotkaniu, które odbędzie się w lutym, klubowiczki chcą poznać dalsze losy siostrzyczek. Wybrały kolejny tom autorstwa J. Birdsall – „Rodzina Penderwicków na Gardam Street”.

Jedna z uczestniczek grudniowej dyskusji zechciała podzielić się z nami swoimi wrażeniami. Zamieszczamy wypowiedź **Emilii Galanek**:

Recenzja

Książka opowiada o wakacyjnych przygodach czterech dziewczynek, sióstr wychowywanych przez ojca trochę oderwanego od rzeczywistości oraz o dwóch królikach i pewnym interesującym chłopcu. Ekspresja i wyobraźnia dzieci zderza się tu z ostrymi rygorami i snobizmem reprezentowanym przez właścicielkę okazałego dworu, w którym dziewczynki spędzają lato.

Wielkim atutem książki są realistyczne i pełne ciepła portrety starszych i młodszych bohaterów. Świat dzieci przenika się ze światem dorosłych, a w całej powieści przewija się nieuchwytny cień magicznego realizmu i duża doza ciepłego humoru.

Cztery siostry – Batty, Jane, Skye i Rosalinda – jadą wraz z ojcem i Psiskiem na wakacje. Mama dziewczynek zmarła po narodzinach Batty. Panny Penderwick zostały więc tylko pod opieką kochającego je taty. Gromadka trafia do Arundel – miejsca, w którym są przepiękne ogrody i... okropna, despotyczna właścicielka posiadłości, pani Tifton. Dziewczynki zaprzyjaźniają się z synem pani Tifton, Jeffrey'em, a serce Rosalindy podbija młody ogrodnik, Cagney. Tak rozpoczyna się historia powieści Jeanne Birdsall. „Rodzina Penderwicków” jest „wakacyjna” nie tylko ze względu na czas akcji, ale też z uwagi na atmosferę powieści – cieplej, pełnej humoru i przygód. Z czterech sióstr Penderwick każda ma inny temperament, zainteresowania i pomysły. Jane pisze książki, Skye jest rozrabiaką, Rosalinda – jako najstarsza – próbuje opiekować się wszystkimi, a czteroletnia Batty rozumie mowę Psiska i biega wszędzie z ukochanymi, przypiętymi na plecach skrzydłami motyla. Jest ponadto nieśmiała i nieufna wobec obcych. Dziewczyny starają się wszystkie konflikty i problemy rozstrzygać we własnym gronie, nie mieszając do tego ojca, który choć wydaje się być zdominowany przez taką ilość małych kobiet, radzi sobie z ich wychowaniem doskonale i wie, że może im zaufać. Dlatego też nie krępuje ich nadmiernym kontrolowaniem. Podczas wakacji zostawia córkom swobodę. Pan Penderwick to cichy i spokojny, dobry ojciec. Zwraca się do swoich córek, wplatając w swe wypowiedzi cytaty łacińskie (z tym, że Penderwickówny nic z nich nie rozumieją). Cztery dziewczynki mogą więc korzystać z uroków lata. Przyzwyczajone do braku nadzoru zapominają o surowych zasadach wprowadzonych przez panią Tifton i wpadają bez przerwy w tarapaty. Z opresji wychodzą często dzięki pomysłowości i łączącej je przyjaźni. Siostry Penderwick mogą kłócić się między sobą, ale kiedy trzeba – zawsze trzymają się razem. Niestraszna im nawet pani Tifton... Jeanne Birdsall sprytnie rozwiązuje w powieści problemy dzieci i wyjaśnia genezę niektórych nakazów czy zakazów, wprowadzając odpowiednio wskazówki do fabuły tak, by były niewidoczne dla młodych czytelników. Pokazuje dzieciom, kiedy mogą same decydować o tym, co jest dla nich dobre, a kiedy muszą podporządkować się żądaniom rodziców.

To książka niebywale ciepła. Zachęca do lektury nie tylko kolejnymi emocjonującymi przygodami, ale i sposobem opisu bohaterów. Dzieci mogą na sobie polegać, wszystkie przygody muszą skończyć się jak najlepiej i nikt nie będzie samotny. Ten spokój połączony z dobrą zabawą

i ciekawymi przeżyciami bohaterów składają się na książkę, do której chce się wracać. Optymizm Jeanne Birdsall dodaje otuchy czytelnikom. Ta powieść zamiast „wakacyjna” mogłaby się równie dobrze nazywać „rodzinna”.

Dlatego warto po nią sięgnąć.

Irena Surowiec

Filia Biblioteczna nr 15

Spotkanie autorskie z Manułą Kalicką w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki

Dnia 12 grudnia 2008 r. Filia nr 15 Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 16 w Białymstoku miała zaszczyt i przyjemność gościć na spotkaniu z czytelnikami panią Manułą Kalicką, autorkę poczytnych powieści dla młodzieży i dorosłych.

Pisarka ukończyła studia na wydziale polonistyki i dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim, nigdy jednak nie pracowała w wyuczonym zawodzie. Z uwagi na ówczesne realia społeczne, jak i sytuacje rodzinne, parała się wieloma innymi zajęciami. Otworzyła m.in. niewielką pracownię krawiecką i sprzedawała damskie stroje w warszawskich butikach. Prowadziła księgarnię, pracowała w bibliotece w Konstancinie. Jest autorką książek: „Szczęście za progiem”, „Tata, one i ja”, „Wirtualne zauroczenie” oraz „Rembrandt, wojna i dziewczyna z kabaretu”. Ma na swoim koncie także kilka opowiadań.

Wielbiciele pisarki nie zawiedli organizatorów spotkania i stawili się w bibliotece punktualnie o godz. 18⁰⁰. Przybyły nie tylko członkinie Dyskusyjnego Klubu Książki i czytelniczki z danej filii, ale również osoby z innych dzielnic Białegostoku. O spotkaniu dowiedzieli się z promującego je plakatu umieszczonego przy placówce bibliotecznej oraz od samych bibliotekarzy.

Zaproszonego gościa i wszystkich obecnych uroczystie powitała kierownik Filii nr 15 i jednocześnie moderator DKK – pani Wioletta Buzun. I lody zostały przełamane...

Manuła Kalicka pokrótce zaprezentowała kilka ze swoich książek, równocześnie odpowiadając na liczne pytania. Wyjawiła skąd czerpie pomysły do swych powieści, w jaki sposób kreuje bohaterów owych historii. Przy okazji wyjaśniła pochodzenie swojego niecodziennego imienia, które

od dawna już intrygowało wielu tu zgromadzonych. Zainteresowanie i podziw budziła także dokładna znajomość epok, realiów, w których osadzone zostały losy postaci z tych powieści.

Autorka zdradziła, że przy pisaniu ostatniej książki „Rembrandt, wojna i dziewczyna z kabaretu” dużo czasu poświęciła na studiowanie wspomnień, pamiętników i dzienników z tamtego okresu. Dzięki temu oczom czytelnika jawi się prawdziwy ówczesny świat; wojenna komedia omyłek przeplata się ze światem okrucieństwa, które można przetrwać dzięki poświęceniu i bezinteresownej pomocy innych osób.

Następnie pisarka opowiadała o swojej najnowszej książce, która ma się ukazać już w tym roku, a także ujawniła, iż planuje kontynuację losów Irenki Góreckiej, czemu ochoczo przyklasnęli zgromadzeni. Posypały się propozycje i pomysły co do dalszych perypetii sympatycznej i odważnej tancerki z Warszawy.

Na zakończenie spotkania autorka podpisywała swoje powieści. Zamieściła również specjalną dedykację i autograf w kronice pamiątkowej Filii nr 15. Ponadto wszyscy uczestnicy mieli niecodzienną okazję zrobienia wspólnego zdjęcia z pisarką.

Spotkanie z panią Manulą Kalicką przebiegało w miłej i przyjaznej atmosferze. Jesteśmy niezmiernie radzi, że mieliśmy możliwość poznać osobiście tak znakomitego gościa, ciekawego człowieka i utalentowaną pisarkę. Z niecierpliwością czekamy na następne, równie udane książki i zapraszamy ponownie do Białegostoku na kolejne spotkanie.

PRZEBIEG SPOTKANIA

1. Wystawka książek Doroty Terakowskiej

Pomoce i materiały:

- książki D. Terakowskiej wyeksponowane na wystawce
- informacja o życiu i twórczości autorki (zamieszczona na końcu)

Przebieg zajęć:

Prowadzący wita grupę, krótko przedstawia informację na temat życia i twórczości autorki. Zaprasza do obejrzenia książek prezentowanych na wystawce.

2. Próba recenzji książki „Poczwarka”

Pomoce i materiały:

- punkty do rozmowy o książce (załączone poniżej)
- teksty załączonych recenzji
- problemy do uwzględnienia w recenzji (załączone poniżej) – 1 egz. dla każdej grupy

Przebieg zajęć:

Prowadzący prosi uczniów o wypowiedzi na temat przeczytanej książki. W razie potrzeby może wykorzystać zamieszczone poniżej punkty. Następnie odczytuje dwie załączone recenzje (lub prosi, by przeczytali je uczniowie). Dzieli klasę na kilkusobowe grupy i informuje, że zadaniem każdej z nich będzie uzgodnienie wspólnego stanowiska i napisanie krótkiej recenzji lub przygotowanie ustnej prezentacji książki uwzględniającej jej ocenę. Przekazuje przygotowane wcześniej „Problemy do uwzględnienia w recenzji”.

Po zakończeniu pracy – wybrani przez grupy przedstawiciele odczytują przygotowane recenzje lub (zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami) dokonują ustnej prezentacji książki.

Materiały do wykorzystania:

Rozmowa o książce

1. Próba oceny postaw rodziców tuż po narodzeniu niepełnosprawnego dziecka.

Ewa Ziniewicz-Siergiejko

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Są wśród nas

(Pomoc metodyczna do zajęć z gimnazjalistami
z wykorzystaniem książki pt. „Poczwarka” D. Terakowskiej)

Uwagi metodyczne

Pomoc metodyczna została opracowana w związku z przypadającą w 2008 r. 70. rocznicą urodzin Doroty Terakowskiej, autorki książek dla młodzieży i dorosłych.

Celem zajęć jest:

- zapoznanie młodzieży z powieścią Terakowskiej pt. „Poczwarka”,
- próba kształtowania postaw tolerancji i akceptacji wobec osób niepełnosprawnych,
- kształtowanie umiejętności zajęcia własnego stanowiska wobec problemów wynikających z niepełnosprawności.

Uczestnikami mogą być uczniowie III klasy gimnazjum. Najlepiej, by była to klasa szkolna pod opieką nauczyciela.

Należy wcześniej ustalić z opiekunem grupy, że uczniowie (w miarę możliwości jak największej osób) powinni przeczytać powieść „Poczwarka” D. Terakowskiej, a biblioteka publiczna udostępni posiadane egzemplarze książki.

Na spotkanie składają się następujące propozycje:

1. Wystawka książek D. Terakowskiej – informacja o autorce i jej twórczości
2. Próba recenzji książki „Poczwarka”
3. Dyskusja: Uczestnicy wobec wydarzenia w supermarkecie

Propozycje te można zrealizować w całości albo (po ustaleniu z nauczycielem) wybrać recenzję lub dyskusję.

2. Postawy rodziców podczas dalszych lat życia Myszki.
3. Reakcja otoczenia na niepełnosprawne dziecko i jego zachowanie.
4. Ocena zakończenia książki.

Ad 1.

Rodzice po urodzeniu dziecka z DS odczuwają zawód, rozpacz, żal. Po rozmowach z lekarzami wiedzą, że ich córka będzie w znacznym stopniu upośledzona umysłowo, gdyż oprócz zespołu Downa ma jeszcze jakieś zmiany w mózgu. Doszukują się winy w samych sobie (usunięta pierwsza ciąża), długie odkładanie macierzyństwa na później, choroby w rodzinie. Adam próbuje winą obarczyć żonę. Nawet nie dopuszcza do siebie myśli, że w jego rodzinie mogły być przypadki niepełnosprawności umysłowej. Zawsze zdecydowanie odrzucał możliwość, że coś w życiu może mu się źle ułożyć. W jego pamięci całkowicie zacierają się wspomnienia z wczesnego dzieciństwa. Nie pamięta nawet o swoim braciszku z DS, który wraz z rodzicami zginął w wypadku samochodowym. Ewa zaś przypomina sobie o chorobie Alzheimerera, na którą cierpiała pod koniec życia jej babcia.

Pod naciskiem Adama postanawiają przekazać maleństwo do specjalnego zakładu. Matka jednak w ostatnim momencie zmienia decyzję i ostatecznie dziecko zostaje zabrane do domu. Okrutna jest zwłaszcza postawa ojca, który emocjonalnie odrzuca chore dziecko.

Ad 2.

Oboje rodzice starają się jak najwięcej dowiedzieć o zespole Downa. Czytają książki medyczne, przez co tylko potwierdzają wiedzę uzyskaną od lekarzy tuż po urodzeniu Myszki. Postawa ojca niewiele się zmienia. Zapewnia on rodzinie wyłącznie doskonale warunki materialne. Żona nie pracuje. Zajmuje się dzieckiem, co praktycznie wypełnia jej cały czas. Pomimo, że kocha małą, nie udaje się jej dotrzeć do wewnętrznego świata córki i zrozumieć jej przeżyć, irytują ją zachowania dziecka. Zdarza się, że nie wytrzymuje nerwowo sytuacji. Wtedy krzyczy na Myszkę, a nawet ją szarpie.

W dodatku mąż coraz bardziej oddala się od żony, co zresztą jest dla niej dość obojętne. Adam nie rozwodzi się z żoną tylko dlatego, by nie psuć sobie opinii otoczenia jako ojciec porzucający chore dziecko. Unika wszelkiego fizycznego kontaktu z córeczką. Brzydzi go nawet dotyk jej małej rączki o dziwnych, krótkich paluszkach. Obserwuje małą jedynie

z ukrycia. Opłaca lekarza, który na bieżąco informuje go o stanie zdrowia Myszki. To jednak on domyśla się, że dziewczynka ma niezwykle bogaty świat przeżyć. Irytuje go, że żona traktuje ją często jak „nierozumne zwierzątko”.

Wyjaśnienie wspomnień z dzieciństwa nie zmienia jego stosunku do córki. Dopiero choroba i śmierć dziecka uświadamia mu, że jednak ją kochał.

Ad 3.

Rodzina ukazana w książce Terakowskiej jest osamotniona. Najbliżej nie żyją, ale nie pojawia się w książce również nikt z dalszej rodziny. Rodzice Myszki nie mają przyjaciół, nikt ich nie odwiedza. Nie wiadomo do końca czy to oni z własnej woli tak się izolują, czy otoczenie się od nich odsunęło. Czasem do Ewy przychodzi matka innego dziecka z DS, która z nią rozmawiała tuż po porodzie. Spotykani podczas spacerów czy zakupów ludzie, o ile dziecko nie zachowuje się dziwnie, są obojętni, co najwyżej zwraca ich uwagę charakterystyczna powierzchowność Myszki. Przyglądają się wówczas nachalnie, albo dziwią się, że „takie” dziecko nie jest w zakładzie specjalnym. Dzieci nie chcą się z małą bawić, a jeśli ktoś wykazuje zainteresowanie wspólną zabawą, matki natychmiast je zabierają, jakby Marysia cierpiała na jakąś chorobę zakaźną.

W wypadku, gdy Myszka poprzez swe nietypowe zachowania łamie przyjęte ogólnie normy, jak w wypadku zajścia w supermarkecie, głośno wyrażają swe oburzenie, krzyczą. Posądzają nawet matkę o chęć porzucenia dziecka lub brak należytej opieki z jej strony. Dziwią się, że nie jest ono w zakładzie specjalnym. W supermarkecie dochodzi nawet do wezwania policji.

Ad 4.

Myszka umiera. Trudno więc mówić o happy endzie. Po śmierci trafia do raju, gdzie spotyka inne upośledzone dzieci, jakby nawet tam istniała przepaść między światem zdrowych i chorych.

Bohaterom książki rodzi się druga córeczka – zdrowa i śliczna.

Można uznać, że to zakończenie podkreśla, że świat ludzi zdrowych i chorych to dwa różne światy.

Czy tak powinno być? Czy rzeczywiście ludzie tak trudno tolerują wszelką odmienność?

Recenzja nr 1

Recenzent: Sławomir Krempa

Są książki, wobec których różnej maści krytycy próbują uparcie stosować określenie „dla całej rodziny” lub „znakomita dla każdego”. Efektem takich „kampanii reklamowych” jest to, że rekomendowanych książek nie czyta potem nikt...

Adam i Ewa są – można rzec – doskonałym małżeństwem. Ona ma bardzo dobry zawód, on wielkie szanse na otrzymanie stanowiska szefa firmy. Zarabiają doskonale, mają własny dom, trochę ponad trzydzieści lat i – zgodnie z planem, jaki dawno temu ustalili – oczekują teraz tylko dziecka. Chcą wystać je do najlepszej szkoły, zapewnić mu wszechstronne wykształcenie, zafundować lekcje tańca i muzyki. Wszystko po to, by było szczęśliwe i „godne” tak wspaniałych rodziców.

Tymczasem pojawia się ONA. Tytułowa „Poczwarka” – dziecko z mongolizmem – zespołem Downa. Początkowo pod wpływem Adama, decydują się zostawić dziewczynkę w szpitalu lub oddać do specjalnego zakładu. Później jednak Ewa zmienia zdanie. Poczwarka (potem nazwana „Myszka”) niszczy ich sterylny dom – nie pasuje do niego. Niszczy także dom w znaczeniu szerszym – rodziny. Adam stopniowo oddala się od żony, próbuje obarczać ją „winą” za chorobę ich dziecka. Czy raczej – jej dziecka, bo sam stara się unikać Myszkę, gdy tylko może. Jednak nie decyduje się na rozwód – to mogłoby zaszkodzić mu w oczach kolegów z pracy, a tym samym przeszkodzić w dalszej karierze zawodowej.

Ewa stopniowo godzi się z losem. Powoli uczy się komunikować z Myszką, dowiaduje się też coraz więcej o jej chorobie. Kocha córkę całym sercem i stara się – na ile to możliwe – pomóc jej w możliwie największym zbliżeniu się do normalności. Jednak przypadek dziecka wydaje się szczególnie trudny – „Poczwarka” nigdy nie będzie normalnie mówić, biegać jak inne dzieci. Ewa, pozostająca stale do dyspozycji dziecka, skrajnie wyczerpana, bardzo często traci cierpliwość, denerwuje się, krzyczy. Mimo wszystko, nie potrafi przebić się przez skorupę fizycznej ułomności córki i dostrzec tego, co tkwi w jej głębi. Czyta, lecz nie pojmuje, że w dzieciach dotkniętych zespołem Downa, tkwić może ogromne bogactwo wewnętrzne, skarb głębokich przeżyć, niewyrażonych emocji. Nie rozumie też, dlaczego dzieci te często nazywane są „Darami Boga”, które obdarowani rodzice mogą przyjąć – lub odrzucić.

Nie twierdzę, że sam rozumiem. Nie wiem także, czy przyjąłbym taki dar i czy potrafiłbym go potem przechować. Wiem tylko, że dzięki Tera-

kowskiej jestem bliższy prawdy. Wiem też, że nigdy o dziecku z zespołem Downa nie powiem, że jest „nienormalne” – lecz raczej „niezwykłe”. Że nigdy nie spróbuję śmiać się, ani też okazywać współczucia ich rodzicom – bo i jedno, i drugie może być równie bolesne.

O „Poczwarcę” – powieści Terakowskiej też już trochę wiem. Po pierwsze – bez jej lektury byłbym może nie tyle uboższy, co w pewien sposób – upośledzony. Po drugie – tydzień wcześniej czytała ją moja kilka lat młodsza znajoma i była pod ogromnym wrażeniem. Dzień później w pracy krótki fragment przeczytała przyjaciółka mojej matki – i błagała mnie o pożyczanie. Tydzień później moja babka przeczytała „Poczwarkę” w pół dnia...

Wiem też, że na honorowym miejscu w mojej domowej biblioteczce stoi dziś nowe wydanie „Poczwarki”. I że nigdy nie napiszę, że to książka „znakomita dla każdego”. Ot, na wszelki wypadek...

Recenzja nr 2

Recenzent: emkawu

O „Poczwarcę” słyszałam wiele. Na ogół superlatywy.

Mnie do tej książki skutecznie zniechęciła Anna Sobolewska, autorka wspaniałej Celi (mam na myśli zarówno dziewczynkę, jak i książkę). Cela ma kilkanaście lat i zespół Downa. Mama Celi w fascynujący sposób opisała swoją córkę i ich wspólne życie. Wychowywanie Celi to dla niej i dla jej męża radosna, twórcza przygoda. Sobolewska omawia również kilka spraw ogólnych: metody rehabilitacyjne, sytuację w szkolnictwie integracyjnym (zgroza!), a także kilka utworów artystycznych (książek i filmów) przedstawiających ludzi z DS. O „Poczwarcę” wypowiada się z goryczą, w imieniu swoim i wielu innych rodziców dzieci z zespołem Downa, którzy nie odnajdują tu siebie ani swoich dzieci. Stąd moja do „Poczwarki” niechęć. Niedawno [...] znów wróciłam myślami do powieści Terakowskiej, a kilkoro z was zachęciło mnie do lektury. Postanowiłam więc przeczytać i wyrobić sobie własną opinię.

Verdiana słusznie zauważyła, że porównywanie Myszkę z Celą nie ma sensu. Cela jest dzieckiem ukochanym, zadbanym, ma fantastycznych, mądrych rodziców i przyjaciół. Myszka to postać fikcyjna, ale jej przeżycia są udziałem wielu dzieci, których los jest (niestety!) bardziej typowy niż los Celi. Niechciana, niekochana, odizolowana od świata.

Dlatego dobrze, że ta książka powstała. Myślę, że fragmenty mogłyby być wręcz lekturą szkolną, uczącą tolerancji*, zachęcającą do zadawania sobie pytania „A co ja bym zrobił?” Jako rodzic upośledzonego dziecka, członek rodziny, sąsiad, przechodzień, świadek zbiegowiska w supermarkecie?

Fragmenty, podkreślam. Bo książka – jako całość – nie podoba mi się.

„Poczwarka” ma wiele zalet. Przede wszystkim jest bardzo sprawnie napisana. Mimo ciężkiego tematu czyta się bardzo potoczyscie. Świetnie pokazane są postacie rodziców Myszki i ich odmienne reakcje na upośledzenie córki.

Ewa, po początkowym szoku, akceptuje córeczkę niemal bezwarunkowo. Bywa zmęczona, zła, otepiała, ale nie obwinia Myszki, nie odrzuca jej. Z całej siły stara się chronić swoje dziecko. Łączy ją z dziewczynką silna, biologiczna więź. Bezrefleksyjny instynkt matki, która godzi się z losem, cierpliwie wypełnia swoje codzienne obowiązki i stara się nie myśleć o przyszłości.

Adam na początku zachowuje się jak potwór – nie akceptuje córeczki, czuje do niej wstręt, zostaje z rodziną tylko dla zachowania pozorów („bo co ludzie powiedzą?”). Całymi latami nie może pogodzić się z sytuacją, podgląda Myszkę z ukrycia. Chce ją zrozumieć. Język miłości jest mu obcy, ale posługując się chłodną logiką i bezduszną inteligencją odkrywa cząstkę wewnętrznego świata Myszki, o której nie wie nawet Ewa:

„Ustawiała lalki! Stoją! Jak pięknie! Mądra Myszka... dobra Myszka...” – powtarzała Ewa, Adam zaś nagle zjeżył się w sobie, z trudem panując nad niezrozumiałym wybuchem gniewu.

Ona ją traktuje jak nierozumne zwierzątko! A przecież w środku, tam, gdzie nikt nie potrafi zajrzeć, tkwi istota, która ma swoje uczucia i myśli, swój świat i własny język, który może jest językiem Boga...”***

Adam ma rację, Myszka ma niezwykle bogaty świat wewnętrzny. Jego baśniowo – poetyckie opisy zajmują znaczną część książki. Mnie akurat trochę nużyły, ale myślę, że wielu osobom mogą się spodobać.

Adam ma wiele słuszych przemyśleń, ale nie potrafi się przełamać i zaakceptować, ani tym bardziej pokochać Myszki, dopóki nie upora się z głęboko pogrzebanym w pamięci wspomnieniem dzieciństwa. Sceny odkrywania prawdy przez Adama zahaczają o tani melodramat, ale to nie one zniechęciły mnie do „Poczwarki”. Oburzył mnie sam finał.

Zgadzam się z Anną Sobolewską, że zakończenie „Poczwarki” jest nie do przyjęcia! Myszka umiera i odchodzi do Raju. „Raj unieważnia każdą tragedię!”*** – zauważa słusznie Sobolewska. W dodatku okazuje

się, że to specjalny raj dla upośledzonych dzieci. Myszka dowiaduje się, że nigdy nie spotka swojej zdrowej siostrzyczki, więc widocznie i po śmierci będziemy podzieleni...

I jeszcze epilog – Adam i Ewa, oduczeni egoizmu, nauczeni bezwarunkowej miłości są gotowi na przyjęcie normalnego dziecka. Mają córeczkę. Są szczęśliwą rodziną.**** A „Myszka jest teraz w Ogrodzie, w którym zawsze jest poranek”*****. Jasne! Świetnie! Odeślijmy upośledzone dzieci do rajskiego Ogrodu, przecież życie z nimi na ziemi jest nie do zniesienia. Weźmy od nich wszystko, co najlepsze i odeślijmy w szczęśliwe zaświaty.

Zakończenie „Poczwarki” przekreśla całą książkę. Szkoda.

* Warto zaznaczyć, że Myszka nie ma typowej postaci zespołu Downa. Jest upośledzona bardzo ciężko. Oprócz DS ma jakieś tajemnicze „zmiany w mózgu”. Myślę, że warto o tym napisać, bo wiele osób mówi/pisze w pośpiechu, że „Poczwarka” to „książka o zespole Downa”, tymczasem mowa tu o znacznie cięższym i rzadziej spotykanym upośledzeniu.

**Dorota Terakowska, „Poczwarka”, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001, s. 128 – 129.

***Anna Sobolewska, „Cela”. wyd. WAB, Warszawa 2002, s. 233

****Swoją drogą zastanawiające, że w tak późnym wieku Ewa urodziła zdrowe dziecko.

*****Dorota Terakowska, „Poczwarka”, op. cit., s. 322

Spostrzeżenia, które mogą być uwzględnione w recenzji:

1. Książka zwraca uwagę, że obok ludzi zdrowych w społeczeństwie funkcjonują osoby chore, niepełnosprawne w różnym stopniu – fizycznie i umysłowo.
2. Terakowska na przykładzie rodziny z dzieckiem dotkniętym zespołem Downa ukazuje problemy, z którymi boryka się rodzina wychowująca chore dziecko.
3. Autorka pokazuje stosunek otoczenia do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, który niestety nie cechuje się tolerancją.
4. Ukazuje postawy rodziców, którzy wychowują upośledzone umysłowo dziecko.
5. Zwraca uwagę, że nawet człowiek upośledzony umysłowo w znacznym stopniu może mieć bogaty świat przeżyć, niedostępny dla ludzi zdrowych.
6. Zakończenie książki może budzić kontrowersje. Myszka umiera i trafia do raju, w którym spotyka same chore dzieci, jakby również po śmierci istniała przepaść między ludźmi zdrowymi i cho-

rymi. Głos mówi jej, że będzie miała zdrową – „zwykłą” siostrę, której nigdy nie pozna.

7. Długie, „baśniowe” opisy wewnętrznych przeżyć Myszki mogą być dla jednych czytelników interesujące, ale inni mogą uznać je za nużące.
8. Wątek poszukiwania przez Adama wyjaśnienia dziwnych wspomnień z dzieciństwa jest jakby zaczerpnięty z melodramatu lub popularnego serialu.

3. Dyskusja: Uczestnicy wobec zdarzenia w supermarkecie

Pomoce i materiały:

- książka pt. „Poczwarka” D. Terakowskiej
- załączone „Materiały do wykorzystania”

Przebieg zajęć:

Prowadzący (lub na jego prośbę któryś z uczestników) odczytuje opis zdarzenia w supermarkecie. W wypadku, gdy uczniowie znają książkę, a czas zajęć jest ograniczony, można tylko krótko je przypomnieć. Po odczytaniu lub po krótkim streszczeniu fragmentu dotyczącego sceny w supermarkecie (przez osobę prowadzącą lub uczestnika) prowadzący proponuje podział uczestników na kilka grup i dyskusję w grupach, która prowadzić będzie do ogólnych wniosków na temat traktowania osób niepełnosprawnych umysłowo.

1. Jak ja bym się zachował/–a będąc świadkiem opisanej sceny?
2. Jak należałoby się zachować?
3. Jaka powinna być postawa osób zdrowych wobec ludzi niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych umysłowo?

Po dyskusji w grupach prowadzący prosi o wypowiedzi (nie tylko przedstawicieli, ale i pozostałych uczniów).

Podsumowując, należy zwrócić uwagę na następujące możliwe reakcje:

1. Krótkie wyjaśnienie oburzonemu tłumowi, że ani córka, ani matka nie chciały nikogo obrazić ani zgorszyć. Zachowanie dziecka jest wynikiem niepełnosprawności.
2. Prośba, by ekspedientki wskazały matce zaplecze, gdzie mogłaby bez skrępowania umyć, ubrać i uspokoić dziecko oraz, jeżeli uzna, że jest to potrzebne, zadzwonić po pomoc.

Wnioski:

1. Niepełnosprawność umysłowa nie jest winą człowieka nią dotkniętego.
2. Każdemu człowiekowi, także niepełnosprawnemu umysłowo należy się szacunek i zrozumienie, a w razie potrzeby pomoc.
3. Opiekunowie osób upośledzonych umysłowo zasługują na uznanie.

Materiały do wykorzystania:

Wydarzenie w supermarkecie

Opis zajścia w supermarkecie – Fragment tekstu – str. 168-175 – wg Dorota Terakowska: Poczwarka, Wydawnictwo Literackie, Kraków, 2001

od słów:

Mamy nigdzie nie było widać, a Myszka, stojąc pośrodku supermarketu, żuła powoli jabłko [...]

do słów:

A teraz obie jechały jego autem.

lub

Opis zajścia w supermarkecie – Streszczenie z fragmentami tekstu:

Pewnego chłodnego dnia mama zabrała Myszkę na zakupy do supermarketu. Matka, zajęta zakupami, nie zauważyła, że dziecko się oddaliło. Dziewczynkę zainteresowała dość głośna muzyka. Chwyciła jedno z jabłek leżących na stoisku z owocami i zaczęła je jeść. Nagle poczuła potrzebę zatańczenia. Szybko rozebrała się z mnóstwa ubrań, które miała na sobie. Matka szybko spostrzegła, że córeczka zniknęła i nagle usłyszała narastający szmer oburzonych głosów. Gwałtownie odwróciła się w ich kierunku, strącając niechęć kartony z mlekiem. Niektóre z nich pękły i biała struga spłynęła na podłogę.

„Za rzędami półek stała golotka, gruba Myszka, poruszając się dziewczynie i okropnie, z ociężałością niedźwiadka, w jakimś nieprzyzwoicie obrzydliwym, spowolnionym rytmie. Miała zamknięte oczy i szeroko otwarte usta, wysunięty język wsparł się o brodę. Strużka śliny spłynęła już na piersi i pełzła ku wystającemu, białemu brzuchowi. Bose, platfusowate stopy ślizgały się niezgrabnie po kafelkowej posadzce, a ręce to dotykały

golego ciała, to wędrowały nieporadnie ku górze. Na twarzy dziewczynki malował się bolesny wyraz zachwytu i nieobecności."

Ocknęła się dopiero, gdy usłyszała krzyki ekspedientek i kupujących. Ze strachu przydarzyło jej się „małe nieszczęście”, jak nazywała to mama. Była bezradna i zrozpaczona. Zaczęła przeraźliwie krzyczeć.

Matka z trudem opanowała chęć ucieczki. Przecisnęła się przez tłum i szarpiąc gwałtownie, zaczęła ubierać płaczącą córkę.

Widocznie ktoś wezwał policję, bo w drzwiach supermarketu pojawili się dwaj policjanci. Wypytywali dlaczego „takie” dziecko nie jest w specjalnym zakładzie i czy nie jest groźne dla otoczenia.

Któryś z nich zadzwonił do ojca Myszki, a może uczyniła to sama Ewa – jej matka. Wkrótce podjechał on swoim samochodem i po krótkiej rozmowie z policjantami zabrał żonę i córkę do domu. Wręczył im nawet swoją wizytówkę:

„– Proszę, oto moja wizytówka – powiedział na końcu, a zatem zrobił to, czego poprzysiął sobie, że nigdy nie zrobi: poręczył za Myszkę swoim nazwiskiem. To byłoby tak, jakby ją uznał.”

Informacja o autorce*

Dorota Terakowska – dziennikarka, pisarka, autorka książek dla dzieci, młodzieży i dorosłych urodziła się 30. 08. 1938 r. w Krakowie. Kształciła się w rodzinnym mieście. Maturę zdała w Liceum dla Pracujących. Ukończyła socjologię na Uniwersytecie Jagiellońskim.

W latach 1965-1968 była pracownikiem naukowym w Pracowni Socjologii Kultury przy Pałacu pod Baranami.

Później przez wiele lat pracowała jako redaktor i publicysta w Gazecie Krakowskiej, Przekroju i Zeszytach Prasoznawczych.

Była współzałożycielką i współpracowniczką Czasu Krakowskiego (1990), wiceprezesem Spółdzielni Dziennikarzy Przekrój. Należała do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (1971-1981), Stowarzyszenia Pisarzy Polskich (od 1989), Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych (od 1982).

Książki zaczęła pisać późno, po 40. roku życia.

Była żoną Macieja Szumowskiego, dziennikarza i dokumentalisty oraz matką reżyserki Małgorzaty Szumowskiej i dziennikarki Katarzyny Nowak.

Zmarła 4 stycznia 2004 r. w Krakowie. Została pochowana na Cmentarzu Rakowickim.

Twórczość:

- 1985 Lustro Pana Grymsa (powieść fantastyczna dla młodzieży)
- 1986 Próba generalna (reportaże)
- 1986 Guma do żucia (wyd. w drugim obiegu, powieść satyryczna)
- 1987 Babcia Brygidy szalona podróż po Krakowie (fantastyczne opowiadanie młodzieżowe)
- 1989 Władca Lewawu (fantastyczne opowiadanie młodzieżowe)
- 1991 Córka czarownic (powieść fantastyczna dla młodzieży, w 1994 r. wpisana na Listę Honorową IBBY)
- 1995 W krainie Kota (powieść fantastyczna dla młodzieży)
- 1998 Samotność bogów (powieść fantastyczna dla młodzieży)
- 1999 Tam gdzie spadają anioły (powieść obyczajowa dla młodzieży)
- 2001 Poczwarzka (powieść psychologiczna)
- 2003 Ono (powieść obyczajowa, w kwietniu 2003 r. otrzymała Nagrodę Krakowska Książka Miesiąca)

* (wg informacji z INTERNETU)

Ludmiła Szyrkowicz

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Kalendarium

Kalendarium Rocznic 2009 przeznaczone jest dla bibliotek publicznych jako pomoc przy wyborze rocznic i wydarzeń do prac kulturalno-oświatowych upowszechniających czytelnictwo.

W Kalendarzu uwzględnione zostały rocznice literackie, regionalne.

Informacje o osobach związanych z województwem podlaskim wyróżniono pogrubioną kursywą.

STYCZEŃ

- 01.01.(80) *Urodziła się Jadwiga Solińska (z domu Orłowska) (01.01.1929), wszechstronnie uzdolniona wybitna artystka ludowa. Największe sukcesy osiągnęła w dziedzinie plastyki obrzędowej i zdobniczej oraz w pisarstwie.*
- 01.01.(80) Urodził się **Zbigniew Nienacki** (1.01.1929-23.09.1994), prozaik, autor sztuk scenicznych, książek dla młodzieży.
- 01.01.(70) Zmarła **Zofia Urbanowska** (15.05.1849-1.01.1939), powieściopisarka dla młodzieży, jedna z najbardziej cenionych i popularnych w dobie pozytywizmu, dziennikarka.
- 03.01. (70) Urodziła się **Joanna Papuzińska** (3.01.1939), doktor nauk humanistycznych, krytyk literacki, autorka książek dla dzieci, słuchowisk radiowych, wieloletni redaktor „Guliwera”, czasopisma o książce dziecięcej.
- 03.01.(125) Urodził się **Kornel Makuszyński** (8.01.1884-31.07.1953), powieściopisarz, poeta, felietonista, krytyk teatralny, autor książek dla dzieci i młodzieży.
- 10.01.(70) *Urodził się **Wiesław Kazanecki** (10.01.1939-1.02.1989), poeta, publicysta.*

- 14.01.(75) Urodził się **Marek Hlasko** (14.01.1934-14.06.1969), prozaik polski.
- 15.01.(140) Urodził się **Stanisław Wyspiański** (15.01.1869-28.11.1907), polski dramaturg, poeta, malarz, grafik i architekt.
- 19.01.(30) Zmarł **Włodzimierz Puchalski** (6.03.1908-19.01.1979), fotograf, filmowiec i przyrodnik, autor krótkometrażowych filmów o tematyce przyrodniczej.
- 28.01.(70) Zmarł **William Butler Yeats** (13.06.1865-28.01.1939), poeta, dramaturg i filozof irlandzki. Laureat literackiej Nagrody Nobla w 1923 roku.
- 29.01.(100) Urodziła się **Hanna Zdzitowiecka** (29.01.1909-25.04.1973), prozaik, autorka słuchowisk radiowych, popularyzatorka wiedzy przyrodniczej.

LUTY

- 01.02.(20) *Zmarł **Wiesław Kazanecki** (10.01.1939-1.02.1989), poeta, publicysta.*
- 07.02.(100) Urodziła się **Anna Świrszczyńska** (07.02.1909-30.09.1984), poetka, autorka utworów dramatycznych i książek dla dzieci.
- 13.02.(240) Urodził się **Iwan Kryłow** (13.02.1769-21.11.1844), rosyjski poeta, komediopisarz, bajkopisarz.
- 14.02.(90) Zmarł **Wiktor Gomulicki** (17.10.1848-14.02.1919), autor powieści historycznych i obyczajowych, gawęd i felietonów, poeta.
- 14.02.(100) Urodziła się **Anna Miłska** (14.02.1909-12.11.1987), eseistka, autorka książek dla dzieci i młodzieży, tłumaczka.
- 23.02.(110) Urodził się **Erich Kästner** (23.02.1899-27.07.1974), poeta niemiecki, prozaik, satyryk, krytyk teatralny.

MARZEC

- 02.03. (90) Urodził się **Kazimierz Dębnicki** (2.03.1919-2.03.1986), prozaik, publicysta, krytyk filmowy, autor książek dla młodzieży.
- 02.03. (150) Urodził się **Szolem Alejchem** (właśc. **Szolem Rabinowicz**) (02.03.1859-15.05.1916), pisarz żydowski.

- 07.03.(170) Urodził się **Adolf Dygasiński** (7.03.1839-3.06.1902), powieściopisarz, nowelista, pedagog, publicysta.
- 16.03.(170) Urodził się **René Sully Prudhomme** (16.03.1839-7.09.1907), francuski poeta, pierwszy laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1901.
- 26.03.(50) Zmarł **Raymond Thornton Chandler** (23.07.1888 - 26.03.1959), amerykański autor powieści i opowiadań kryminalnych, z których wiele zaadaptowano na potrzeby filmu.

KWIECIEŃ

- 10.04.(120) Urodziła się **Gabriela Mistral**, właściwie **Lucila de María del Perpetuo Socorro Godoy Alcayaga** (07.04.1889-10.01.1957), chilijska poetka, dyplomatką i działaczka oświatowa. Laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1945, pierwszy laureat pochodzący z Ameryki Łacińskiej.
- 10.04.(110) Urodziła się **Ewa Szelburg-Zarembina** (10.04.1899-28.09.1986), powieściopisarka, poetka, dramaturg, eseistka, działaczka społeczna, autorka książek dla dzieci.
- 13.04.(70) Urodził się **Seamus Justin Heaney** (13.04.1939 -), poeta irlandzki, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1995).
- 16.04.(80) *Urodził się **Mikołaj Samojlik** (16.04.1929-2003), pisarz regionalny.*
- 22.04.(100) Urodziła się **Zofia Charszewska** (22.04.1909-23.06.1941), nauczycielka, bibliotekarka, działaczka społeczna, autorka książek dla dzieci.
- 23.04.(445) Urodził się **William Szekspir** (23.04.1564-23.04.1616), angielski poeta, dramaturg i aktor, największy dramaturg świata.

MAJ

- 06.05.(90) Zmarł **Lyman Frank Baum** (15.05.1856-06.05.1919), pisarz amerykański.
- 06.05.(60) Zmarł **Maurice Polydore Marie Bernard, hrabia Maeterlinck** (29.08.1862-6.05.1949), belgijski dramaturg,

- poeta, eseista, piszący w języku francuskim, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1911.
- 14.05.(25) *Zmarł **Andrzej Babiński** (5.01.1938-14.05.1984), poeta.*
- 15.05.(160) Urodziła się **Zofia Urbanowska** (15.05.1849-1.01.1939), powieściopisarka dla młodzieży, jedna z najbardziej cenionych i popularnych w dobie pozytywizmu.
- 21.05.(30) Zmarł **Eugeniusz Paukšta** (4.08.1916-21.05.1979), prozaik, publicysta, autor słuchowisk radiowych, działacz kultury.
- 22.05.(150) Urodził się **Arthur Conan Doyle** (22.05.1859-7.07.1930), pisarz angielski, autor powieści detektywistycznych.
- 24.05.(10) Zmarł **Józef Ratajczak** (29.02.1932-24.05.1999), poeta, prozaik, autor książek i sztuk teatralnych dla dzieci.
- 29.05.(10) Zmarła **Danuta Wawilow** (14.04.1942-29.05.1999), prozaik, poetka, tłumaczka z języka rosyjskiego.

CZERWIEC

- 03.06.(30) Zmarł **Tadeusz Kubiak** (16.05.1924-3.06.1979), poeta, satyryk, autor słuchowisk radiowych.
- 10.06.(60) Zmarła **Sigrid Undset** (20.05.1882-10.06.1949), wybitna powieściopisarka i nowelistka norweska, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1928.
- 11.06.(110) Urodził się **Yasunari Kawabata** (11.06.1899-16.06.1972), prozaik i poeta japoński. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1968.
- 14.06.(40) Zmarł **Marek Hłasko** (14.01.1934-14.06.1969), prozaik polski.
- 23.06.(120) Urodziła się **Anna Achmatowa** (23.06.1889-05.03.1966), poetka rosyjska.
- 25.06.(60) *Urodził się **Jerzy Binkowski** (25.06.1949 -), poeta regionalny.*
- 27.06.(140) Urodził się **Wacław Gąsiorowski** (27.06.1869-30.10.1939), pisarz, znany przede wszystkim jako autor książek dla dzieci, malarz, grafik, historyk sztuki.
- 29.06.(90) Urodziła się **Alina Goldnikowa** (29.06.1919-9.05.1973), prozaik, dziennikarka, autorka felietonów.

LIPIEC

- 03.07.(105) Urodziła się **Halina Auderska** (03.07.1904-21.02.2000), powieściopisarka, dramatopisarka, autor słuchowisk radiowych, publicystka, leksykograf.
- 03.07.(85) Zmarł **Joseph Conrad** (właśc. **Teodor Józef Konrad Korzeniowski**) (03.12.1857-03.07.1924), pisarz angielski pochodzenia polskiego, autor powieści i opowiadań, głównie marynistycznych, m.in. „*Lorda Jima*” i „*Jądra ciemności*”.
- 06.07.(150) Urodził się **Carl Gustaf Verner von Heidenstam** (06.07.1859-20.05.1940), szwedzki poeta i prozaik, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1916.
- 15.07.(20) Zmarła **Maria Kuncewiczowa** (30.10.1899-15.07.1989), prozaik.
- 20.07.(105) Urodziła się **Hanna Ożogowska** (20.07.1904-6.04.1995), prozaik, tłumaczka literatury rosyjskiej, autorka i słuchowisk radiowych dla dzieci, pedagog.
- 21.07.(110) Zmarł **Ernest Hemingway** (21.07.1899-02.07.1961), pisarz amerykański, w 1954 r. otrzymał Nagrodę Nobla.
- 26.07.(40) Zmarł **Witold Gombrowicz** (04.08.1904-26.07.1969), prozaik, eseista, autor sztuk scenicznych.

SIERPIEŃ

- 04.08.(150) Urodził się **Knut Hamsun** (04.08.1859-19.02.1952), norweski pisarz, prekursor tendencji w powieści psychologicznej oraz egzystencjalnej. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1920
- 04.08.(65) Zginął **Krzysztof Kamil Baczyński** (22.01.1921-04.08.1944), poeta, czołowy liryk pokolenia wojennego.
- 13.08.(10) Zmarła **Maria Krüger** (6.09.1904-13.08.1999, wg innych źródeł rok ur.1911), autorka książek dla dzieci i młodzieży.
- 19.08.(100) Urodził się **Jerzy Andrzejewski** (19.08.1909-19.04.1983), prozaik, eseista, scenarzysta filmowy.

WRZESIEŃ

- 09.09.(70) Zmarł **Józef Czechowicz** (15.03.1903-9.09.1939), poeta, redaktor.
- 11.09.(115) Urodziła się **Maria Kownacka** (11.09.1894-27.02.1982), autorka książek dla dzieci oraz sztuk scenicznych, tłumaczka z języka rosyjskiego, bibliotekarka
- 13.09.(115) Urodził się **Julian Tuwim** (13.09.1894-27.12.1953), wybitny poeta, satyryk, tłumacz poezji i prozy francuskiej, literatury niemieckiej.
- 15.09.(220) Urodził się **James Fenimore Cooper** (15.09.1789-14.09.1851), pisarz amerykański, autor powieści przygodowo-indiańskich popularnych zwłaszcza wśród młodzieży.
- 16.09.(100) Urodziła się **Klementyna Sołonowicz-Olbrychsa** (16.09.1909-04.02.1995), prozaik, pisarka dla dzieci i młodzieży, autorka słuchowisk radiowych.
- 20.09.(70) Zmarł **Tadeusz Dołęga-Mostowicz** (10.08.1898-20.09.1939), polski pisarz, prozaik.

PAŹDZIERNIK

- 06.10.(120) Urodziła się **Maria Dąbrowska** (6.10.1889-19.05.1965), wybitna powieściopisarka i nowelistka, publicystka, tłumaczka, działaczka społeczna.
- 10.10.(90) Urodził się **Stanisław Stampf** (10.10.1919-26.03.1980), autor sztuk scenicznych, audycji radiowych, prozaik, autor opracowań dzieł literatury klasycznej, m. in. „*Chaty wuja Toma*”, „*Robinsona Cruzo*”.
- 12.10.(100) Urodziła się **Halina Rudnicka** (12.10.1909-21.04.1982), prozaik, pedagog, autorka podręczników.
- 13.10.(90) Zmarł **Karl Adolph Gjellerup**, pseud. **Epigonos** (02.06.1857-13.10.1919 w Klotzsche koło Drezna, Niemcy), duński poeta, dramaturg i powieściopisarz, piszący zarówno w języku duńskim, jak i niemieckim. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1917.
- 18.10.(150) Zmarł **Henri Bergson** (18.10.1859-4.01.1941), filozof francuski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1927).

- 19.10.(110) Urodził się **Miguel Ángel Asturias** (19.10.1899-9.06.1974), pisarz i poeta gwatemalski. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1967.
- 22.10.(90) Urodziła się **Doris Lessing** (22.10.1919), pisarka brytyjska, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury.
- 24.10.(110) Urodził się **Anatol Stern** (24.10.1899-19.10.1968), poeta, prozaik, krytyk filmowy i literacki, scenarzysta, tłumacz.
- 26.10.(80) Urodziła się **Wanda Chotomska** (26.10.1929), poetka, dziennikarka.
- 29.10.(85) Urodził się **Zbigniew Herbert** (29.10.1924-28.12.1998), poeta, dramaturg, eseista polski.
- 30.10.(70) Zmarł **Wacław Gąsiorowski** (27.06.1869-30.10.1939), pisarz, znany przede wszystkim jako autor książek dla dzieci, malarz, grafik, historyk sztuki.
- 30.10.(110) Urodziła się **Maria Kuncewiczowa** (30.10.1899-15.07.1989), prozaik.

LISTOPAD

- 05.11.(30) Zmarł **Henryk Lothamer** (9.03.1945-5.11.1979), prozaik, autor książek dla dzieci i młodzieży.
- 10.11.(100) Urodził się **Paweł Jasienica** (10.11.1909-19.08.1970), eseista, prozaik.
- 22.11.(140) Urodził się **Andre Gide** (22.11.1869-19.02.1951), pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla (1947).
- 24.11.(160) Urodziła się **Frances Eliza Burnett** (24.11.1849-29.10.1924), powieściopisarka angielska.
- 30.11.(135) Urodziła się **Lucy Maud Montgomery** (30.11.1874-24.04.1942), pisarka kanadyjska, nauczycielka.

GRUDZIEŃ

- 11.12.(50) *Urodził się **Tadeusz Golecki** (11.12.1959 -), ksiądz, poeta i tłumacz.*
- 15.12.(150) Urodził się **Ludwik Łazarz Zamenhof** (15.12.1859-14.04.1917), polski lekarz, twórca sztucznego, międzynarodowego języka esperanto.

- 20.12.(85) *Urodziła się **Elżbieta Daniszewska** (20.12.1924 -), poetka ludowa.*
- 22.12.(20) Zmarł **Samuel Beckett** (13.04.1906-22.12.1989), pisarz irlandzki, laureat Nagrody Nobla (1969).

Wiersze autorów podlaskich w pracy z dziećmi

Większość bibliotek publicznych, niezależnie od stopnia organizacyjnego i obsady kadrowej organizuje różnorodne formy promujące książkę i czytelnictwo.

Bibliotekarze najczęściej wykorzystują książki, wybrane fragmenty powieści i opowiadań lub wiersze klasyków literatury dziecięcej, znanych i chętnie czytanych. Jest to z pewnością rozwiązanie „bezpieczne”, bo dzięki „sprawdzonym” tekstom mają większą szansę na zainteresowanie uczestników spotkaniami z literaturą w naszych placówkach.

Zachęcam jednak do sięgania również po teksty autorów mniej popularnych oraz związanych z naszym regionem.

Trzeba przyznać, że nawet wśród bibliotekarzy znajomość twórców regionalnych, a zwłaszcza piszących dla najmłodszych, jest niewielka. Nawet jeżeli dość dobrze znamy twórczość któregoś z autorów, nie zawsze wiemy, że w jego dorobku są również teksty dla dzieci.

Miejmy nadzieję, że antologia „Podlascy twórcy dzieciom. Wybór wierszy” w opracowaniu dr Anny Nosek z Uniwersytetu w Białymstoku, którą planuje wydać Książnica Podlaska przyczyni się do upowszechnienia wiedzy w tym zakresie i zachęci do wykorzystania zamieszczonych w niej tekstów podczas spotkań literackich z najmłodszymi czytelnikami.

Zanim jednak antologia ta zostanie wydana, zachęcam do bezpośrednich kontaktów. Dysponuję następującymi zestawami tekstów różnych autorów regionalnych na wybrane tematy, jak: „Dom i rodzina”, „Jesień”, „Baśnie” (dwa różne zestawy), „Zwierzęta”, „Z różnych pól” (dwa zestawy). Były one wykorzystywane na zajęciach warsztatowych podczas szkolenia dla bibliotekarzy pracujących z dziećmi.

W dn. 5 listopada w Filii Bibliotecznej nr 9 w Białymstoku odbyło się seminarium z zakresu czytelnictwa dziecięcego. Prelegentami byli prof. Grzegorz Leszczyński z Uniwersytetu Warszawskiego i dr Anna Nosek z Uniwersytetu w Białymstoku, która przybliżyła uczestnikom autorów uwzględnionych w planowanej antologii oraz tematykę ich wierszy.

Bibliotekarze uczestniczyli także w warsztatach plastycznych prowadzonych przeze mnie z wykorzystaniem tekstów autorów związanych z regionem, tworząc antologie „alternatywne” prezentujące ich twórczość.

Zadanie uczestników, podzielonych na kilka mniejszych grup, polegało na wykonaniu jak najciekawszej formy plastycznej związanej z tematyką przygotowanych wcześniej zestawów wierszy i umiejętnym połączeniu jej z tekstami autorów związanych z Podlasem.

Bibliotekarze wykorzystywali zgromadzone pomoce i materiały. Efekty ich działań były interesujące i zaskakujące, jak np.: „kufer z baśniami” czy „kosz jesiennych wierszy”.

Istotną dla nas sprawą jest też to, że podczas tego rodzaju zajęć można wykorzystywać przedmioty dostępne w bibliotekach lub najbliższym otoczeniu, jak np.: pudła tekturowe różnego kształtu i wielkości, kosze wiklinowe, antyramy, kamienie, jesienne liście, włóczkę, breloczki do kluczy, klamerki do przypinania prania, ozdobne dynie, rolki po papierze toaletowym lub papierowych ręcznikach, szkolne zestawy plastyczne, różnorodne materiały biurowe.

Tego rodzaju zajęcia prowadzone z grupą dzieci rozwijają nie tylko kreatywność uczestników, ale umożliwiają zapoznanie się podczas zabawy z tekstami autorów, których twórczość chcemy popularyzować.

Wśród wierszy proponowanych do zamieszczenia w planowanej antologii jest wiele tekstów, które mogą stać się inspiracją działań plastycznych i literackich oraz propozycją na uroczystości okolicznościowe związane np. z: rozpoczęciem lub zakończeniem roku szkolnego, Dniem Matki, Dniem Nauczyciela, Bożym Narodzeniem. Niektóre mogą być pomocne w ćwiczeniach logopedycznych.

Zadbajmy zatem, by teksty te były wykorzystywane w naszych placówkach.

Na zakończenie zachęcam do lektury wiersza Elżbiety Michalskiej, który nie tylko pobudza dziecięcą wyobraźnię, ale może być pomocny w przełamaniu oporów osoby dorosłej przed powrotem do krainy dzieciństwa.

Elżbieta Michalska
Słoik z ogórkami

*kiedy odezwie się we mnie dziecko
nawet w zwyczajnym słoiku z kwaszonymi ogórkami
umiem zobaczyć ocean
ogórki to wieloryby
wiśniowe listki - najzwyklejsze rybki
baldachim kopru - ośmiornica
zaczajona na bursztynowe ziarenko gorczycy
i wszędzie dookoła zęby rekina wampira
pachnące czosnkiem
i ta woda jak zawsze za słona*

Joanna Trusiuk
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Selekcja księgozbioru bibliotecznego

Na właściwe zarządzanie zbiorami w bibliotece ma wpływ zarówno odpowiednia polityka gromadzenia zbiorów, jak i usuwanie pozycji zbędnych¹.

Proces selekcji księgozbioru jest dla środowiska bibliotekarskiego problemem trudnym i złożonym. Bibliotekarze przystępując do czynności usuwania wydawnictw mają często duże rozterki i wahania związane z utrzymaniem założonego profilu gromadzenia lub przydatności dla użytkownika.

Szczególnie organizatorów bibliotek, którzy finansują ich działalność, trudno jest przekonać do konieczności pozbywania się przestarzałej, zniszczonej lub z innych względów nieprzydatnej w danej placówce literatury. Przy rygorystycznym traktowaniu sprawy usuwania zbiorów przez samorządy, biblioteki terenowe chętnie szukają wsparcia placówki wojewódzkiej przy akceptacji zbiorów do selekcji.

Jednak selekcja – „to nie tylko usuwanie materiałów bibliotecznych i przekazywanie ich na makulaturę, ale także szeroka wymiana druków zbędnych, nieodpłatne ich przekazywanie, a nawet sprzedaż”².

Proces selekcji musi być prowadzony planowo i systematycznie, najlepiej w oparciu o opracowane wytyczne i kryteria kwalifikujące zbiory do usunięcia. Duże biblioteki, szczególnie naukowe, opracowują *instrukcje w sprawie zasad i trybu prowadzenia selekcji* oraz posiadają stałe komisje ds. selekcji zbiorów³. Selekcja powinna być procesem ciągłym, a liczba

¹ J. Wojciechowski: Z problemów organizacji zasobów bibliotecznych. Przegląd Biblioteczny 1998 nr 1 s. 5.

² L. Biliński: Selekcja materiałów bibliotecznych, przekazywanie druków zbędnych. Warszawa 2007 s. 8.

³ U. Franas-Mirowska: Selekcja materiałów bibliotecznych – trudna sztuka zarządzania zbiorami. Na podstawie doświadczeń Biblioteki Filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim. Warsztaty Bibliotekarskie nr 4/2007. Tryb dostępu: <http://www.pedagogiczna.edu.pl/warsztat/2007/4/070401.html>.

książek wycofanych w ciągu roku może obejmować nawet 100% liczby nabytków w tym samym okresie⁴.

Kryteria, które najczęściej kwalifikują zbiory do selekcji to:

- dezaktualizacja publikacji,
- niewypożyczanie książki przez okres 10 lat,
- tematyka wykraczająca poza profil zbiorów biblioteki,
- nadmierna ilość egzemplarzy jednego tytułu,
- zły stan techniczny wydawnictwa.

Natomiast na półkach najczęściej pozostawia się:

- literaturę wydaną przed 1945 rokiem,
- literaturę wydaną na emigracji,
- literaturę II obiegu,
- księgozbiór regionalny,
- podręczniki akademickie (najnowsze wydania),
- książki dotyczące bibliotekarstwa,
- monografie z poszczególnych dziedzin (wyd. najnowsze).

Selekcji nie podlegają dzieła klasyki polskiej i obcej.

Podstawę prawną dla procesów selekcyjnych stanowią ogólnobiblioteczne przepisy określające funkcjonowanie bibliotek.

Na podstawie art. 28 pkt 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) wydane zostało *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 1999 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. nr 93, poz. 1077; z 2001 r. Nr 74, poz. 793)*.

Paragraf 17 Rozporządzenia zalicza między innymi do dowodów ubytków protokoły komisji w sprawie *wycofanych ze zbiorów zbędnych materiałów bibliotecznych*. Z kolei paragraf 20 postanawia, iż „*przekazywanie materiałów zbędnych innej bibliotece odbywa się na podstawie protokołów. Protokół z pokwitowaniem odbioru materiałów stanowi dowód ubytku dla biblioteki przekazującej materiały, a dowód wpływu dla biblioteki przyjmującej materiały*”.

⁴ B. Zych: Zarządzanie zbiorami. Materiały metodyczne dla nauczycieli bibliotekarzy. Tryb dostępu: <http://www.pbw.waw.pl/pbw/publikacje/Zarzadzanie%2020zbiorami.pdf>.

Przekazywanie materiałów wycofanych na makulaturę stwierdza się odpowiednią adnotacją umieszczoną na dowodzie ubytku w protokole”.

Plan prac selekcyjnych obejmuje następujące zadania:

1. Przygotowanie książek przeznaczonych do selekcji. Pozycje przewidziane do wycofania są wyjmowane z półek razem z kartami.
2. Ocena wskazanych pozycji przez powołaną komisję, która po przejrzeniu książek stawia protokolarnie wniosek o ich wycofanie z określonej przyczyny z księgozbioru.
3. W przypadku książek np. specjalistycznych należy zasięgnąć opinii ekspertów. Konsultacje pozwolą potwierdzić słuszność decyzji Komisji o wycofaniu konkretnej książki ze zbiorów.
4. Sporządzenie w dwóch egzemplarzach (osobno dla każdego rodzaju przyczyny) wykazów materiałów zakwalifikowanych do usunięcia.
5. Spis książek przeznaczonych do wycofania ze zbiorów sporządza się na formularzu – *Protokół komisji w sprawie ubytków oraz Załącznik do protokołu* (wzory stanowią załącznik nr 6 do rozporządzenia).
6. Przedłożenie protokołu dyrektorowi Biblioteki do akceptacji.
7. Przekazanie jednego egzemplarza protokołu do księgowości w celu pomniejszenia stanu księgozbioru w bibliotece o wartość wynikającą z protokołu. Drugi egzemplarz pozostaje w aktach biblioteki.
8. Wykreślenie wyselekcjonowanych książek z ewidencji bibliotecznej
 - przeprowadzenie protokołów przez rejestr ubytków,
 - nadanie numerów ubytków poszczególnym pozycjom,
 - usunięcie numerów z inwentarzy oraz opisów z katalogów,
 - usunięcie znaków własności z wycofanych książek.
9. Rozdysponowanie wycofanych książek tj. przekazanie zbędnych materiałów np. innym bibliotekom, czytelnikom lub na makulaturę.

Denominacja wartości zbiorów

Denominacja wartości zbiorów obowiązuje w bibliotece od 1995 r.⁵

Protokoły ubytków obejmujące książki zainwentaryzowane do 1994 sporządza się wg wartości podanych w księgach inwentarzowych, następ-

⁵ B. Howorka: Denominacja w bibliotece. Poradnik Bibliotekarza 1995 nr 1 s.13-15.

nie końcową kwotę przeliczamy na nowe złote i grosze, zaokrąglając końcówkę wartości pieniężnych do 1 grosza.

Protokoły selekcyjne zawierające pozycje książkowe zakupione w 1995 r. powinny stanowić odrębne dokumenty, ponieważ wszystkie pozycje książkowe nabyte po 1 stycznia 1995 r. są wycenione i zainwentaryzowane wyłącznie w nowej jednostce pieniężnej.

Efekty selekcji

Do najważniejszych korzyści prac selekcyjnych Urszula Franas-Mirowska zalicza:⁶

1. *Wygospodarowanie powierzchni magazynowej niezbędnej dla nowych zbiorów.*
2. *Uaktualnienie i odnowienie zbiorów poprzez usuwanie nadmiernej ilości pozycji treściowo zdezaktualizowanych.*
3. *Usunięcie zbiorów zniszczonych w stopniu uniemożliwiającym ich dalszą naprawę.*
4. *Usunięcie zbiorów niewykorzystanych, niezgodnych z profilem księgozbioru i tematyką, niewypożyczanych przez okres co najmniej 10 lat.*
5. *Przegląd stanu technicznego zbiorów oraz wytypowanie przydatnych i wykorzystywanych książek do naprawy.*
6. *Upowszechnienie i rozszerzenie informacji o zbiorach zbędnych i zalegających w bibliotece, a być może przydatnych innej placówce.*
7. *Uporządkowanie zbiorów oraz informacji o nich w sposób skracający drogę czytelnika do książki.*
8. *Wyselekcjonowanie pozycji cennych ze względu na ich wartość historyczną i kulturową, które należy szczególnie chronić.*

⁶ U. Franas-Mirowska: Selekcja materiałów bibliotecznych – trudna sztuka zarządzania zbiorami. Na podstawie doświadczeń Biblioteki Filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim. Warsztaty Bibliotekarskie nr 4/ 2007. Tryb dostępu: <http://www.pedagogiczna.edu.pl/warsztat/2007/4/070401.html>.

Grzegorz Zys

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Ogólnopolskie Seminarium „Biblioteki drugiej generacji – terażniejszość i przeszłość”

28.10.2008, Biblioteka Uniwersytecka w Białymstoku

Spotkanie zostało przeprowadzone w ramach inicjatywy Podlaskie Forum Bibliotekarzy. Tematyka poruszała kwestię wykorzystania najnowszych technologii informatycznych w bibliotekach. Motywem przewodnim było pojęcie „*Internetu drugiej generacji*”, określane również jako „*Web 2.0*” bądź „*Internet 2.0*”. Termin ten oznacza, iż zasoby sieciowe są współtworzone przez samych użytkowników. Określenie tzw. „dwuzero-wości” (2.0), odnosi się do wielu dziedzin współczesnego istnienia w świecie wirtualnym, jak również w tym rzeczywistym.

Technologie 2.0, z których korzystamy na co dzień i nie zdajemy sobie sprawy z ich nazewnictwa (no bo po co?) to tylko etykieta, by móc określić i zrozumieć nowoczesną rzeczywistość. Współczesne narzędzia informatyczne pozwalają na szeroki udział samych odbiorców we współtworzeniu zasobów internetowych. Do obiektów *Internetu drugiej generacji* zalicza się:

- Serwisy społecznościowe, np. amerykański MySpace¹, czy też polska Nasza Klasa;
- Fora dyskusyjne, chaty;
- Blogi, zwane dawniej elektronicznymi pamiętnikami, dziś cieszące się ciągle rosnącą popularnością, ze względu na łatwą obsługę i możliwość szybkiego rozprzestrzenienia informacji poprzez

¹<http://www.myspace.com/> - istnieje już polskojęzyczna wersja

Sieć. Obecnie informacje są przekazywane nie tylko poprzez tekst pisany, częstokroć są to już komunikaty multimedialne, np. videoblogi, gdzie nośnikiem informacji jest obraz (film) itp.;

- Wikisfera, najbardziej znana jest oczywiście Wikipedia², ale również inne projekty tzw. wiki- , czyli źródła informacji tworzone przez użytkowników dla innych użytkowników;
- Nowoczesne narzędzia i technologie – zaliczyć do nich możemy newsletter, kanały RSS, podcasty itp.;
- Komunikatory internetowe, np. Skype, czy też polskie Gadu-Gadu (GG), umożliwiające szybkie i bezpłatne komunikowanie się z innymi użytkownikami na całym świecie.

Małgorzata Filipczak z Oddziału Informacji Naukowej Politechniki Łódzkiej przedstawiła temat „Cyfrowa rzeczywistość w codziennej pracy bibliotek. Od Internetu 2.0 do Biblioteki 2.0”. Biblioteki, jako istotne elementy budowania społeczeństwa informacyjnego, nie mogą pominąć nowych technologii w swoim rozwoju. Część z nich jest już wykorzystywana, np. formularze zapytań, fora, blogi czy też kanały RSS. Stąd pojawił się termin *Biblioteka drugiej generacji = Biblioteka 2.0*, czyli biblioteka wykorzystująca technologie 2.0.

Problem promocji bibliotek w Internecie poruszyła w referacie „Jak łapać użytkownika w sieć? Marketing biblioteki drugiej generacji” Bożena Jaskowska z Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Podobnie, jak w przytaczanych wcześniej terminach, również i do określenia marketingu możemy dodać określenie 2.0. Inaczej mówiąc jest to marketing wykorzystujący narzędzia Internetu drugiej generacji. Warto przybliżyć elementy promocji bibliotek w nowych technologiach:

- Serwisy społecznościowe – tzw. wirtualne filie, np. profile bibliotek na portalu *Nasza Klasa*, z którymi identyfikują się ich czytelnicy w „realu”, przedstawianie usług bibliotecznych i przyciąganie do bibliotek nowych czytelników, głównie młodych;
- Biblioteczne forum dyskusyjne – możliwość wymiany opinii i poglądów na tematy wspólne dla bibliotecznej e-społeczności, kolejny kanał informacji dla czytelników itp.; już pojawiają się na stronach bibliotek, jako przykład forum w serwisie EBIB³;
- Biblioblogi – jako źródło szybkiej, konkretnej informacji, np. o usługach biblioteki;

²http://pl.wikipedia.org/wiki/Strona_g%C5%82%C3%B3wna – polskojęzyczna wersja

³<http://ebib.oss.wroc.pl/phpBB/>

- User generated marketing – czyli reklama tworzona przez użytkowników, wykorzystywanie umiejętności i potencjału klientów w tworzeniu przekazów promocyjnych;
- Nowoczesne narzędzia i technologie – takie jak:
 - kanały RSS (Really Simple Syndication) – sposób rozpowszechniania dynamicznych treści (serwisy informacyjne, aktualności itd.) w postaci nagłówków najświeższych wiadomości⁴,
 - podcast – forma internetowej publikacji dźwiękowej lub filmowej, najczęściej w postaci regularnych odcinków, z zastosowaniem technologii RSS;
 - mashup – strony internetowe, które łączą w sobie aplikacje online (udostępniane publicznie) z różnych źródeł (serwisów internetowych), np. wstawiona mapa dojazdowa z serwisu *zumi.pl* itp.;
 - webeo – dosłownie: web video, video w sieci, „interaktywne teledyski”, „teledyski sieciowe”, interaktywne filmiki „zapraszające” użytkownika do środka hiperfikcji; jako przykład promocji poprzez webeo autorka referatu podała pomysł na wirtualne wycieczki po bibliotece;
 - wirtualni doradcy w bibliotece – aplikacja wirtualnego bibliotekarza, przewodnika po katalogu i bazach danych, charakteryzuje się analizą języka naturalnego dokonywana w oparciu o samoorganizującą się sieć semantyczną i algorytmy sieci neuronowych, jako przykład możemy zobaczyć wirtualnego przewodnika – Kasię - na stronie PLL Lot – www.lot.com.pl;
 - marketing wirusowy – użytkownicy dobrowolnie przesyłają między sobą i wymieniają informacje dotyczące firmy, produktu lub usług, jako przykład sloganowego marketingu wirusowego możemy podać hasło „A świstak siedzi...” itp., brakuje hasła promującego bibliotekę;
 - permission marketing – czyli budowanie relacji z klientem – użytkownikiem, który wcześniej wyraził na to zgodę – np. newsletter.

⁴w przypadku zainteresowania daną wiadomością klikamy na nagłówek i dostajemy szerszą, pełną informację

Temat „Praktyczne aspekty implementacji narzędzi Web 2.0 w bibliotekach polskich” przedstawił Grzegorz Gmiterek z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS w Lublinie. Zaprezentował przykłady funkcjonowania bibliotek w wirtualnym świecie – Second Life i Lively. Są to serwisy-gry przedstawiające wirtualny świat. Użytkownicy mogą tworzyć własne postacie, własne pokoje (czyli nasze małe światy, np. wirtualne biblioteki), do których możemy zapraszać znajomych. Postaci tworzone w wirtualnym świecie, nie posiadają jakichkolwiek statystyk czy profesji. Informacje zawarte w profilu postaci podobne są do informacji dostępnych zazwyczaj w portalach społecznościowych – krótki opis postaci, zainteresowania, obrazek postaci czy przynależność do grup użytkowników⁵. Główną funkcją tych serwisów pozostaje jednak wzajemna komunikacja. Podobnie jak profile bibliotek na portalach społecznościowych – MySpace, Nasza Klasa⁶ – o czym pisałem wcześniej, czy też GoldenLine⁷.

Kolejnym elementem, możliwym do wykorzystania przez biblioteki, może być spersonalizowana strona startowa w przeglądarce internetowej, zawierająca elementy wybrane przez samego użytkownika, np. najświeższe wiadomości z wybranych serwisów informacyjnych, mogą to być również wiadomości generowane przez biblioteki czy też dostęp do katalogu on-line biblioteki.

Prelegent wspominał również o portalach społecznościowych dotyczących książek, tj. BiblioNETka.pl⁸ czy też o akcji „uwalniania książek” (ang. bookcrossing) zdobywającej w Polsce coraz większą popularność; oraz o serwisach Podaj.net⁹ i CoCzytać.pl¹⁰, których tematykę można uogólnić do stwierdzenia „czytelnicy – czytelnikom”¹¹. Zainteresowanych tematem *Biblioteka 2.0* odesłał na fora internetowe *Bibliotekarz20.pl* oraz *Bibliotekarz.com*.

Dr Sabina Cisek z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego przedstawiła temat „*Biblioteka uniwersytecka i Nauka 2.0. Nowe wyzwania?*” Jak zaznaczyłem wcześniej „dwuzerowość” staje się dodatkiem do wielu dziedzin. Dr Cisek zasygna-

⁵http://pl.wikipedia.org/wiki/Second_Life <http://pl.wikipedia.org/wiki/Lively>

⁶ Na dzień 03.11.2008 na portalu Nasza Klasa znajdowało się 55 profili bibliotek.

⁷ <http://www.goldenline.pl/>

⁸ <http://www.biblionetka.pl/>

⁹ <http://podaj.net/>

¹⁰ <http://coczytac.pl/>

¹¹ Pozostaje mi jedynie zaprosić wszystkich chętnych do odwiedzenia tych serwisów, są ogromnym źródłem informacji o książkach.

lizowała sytuację w dziedzinie szeroko pojętej nauki, gdzie szybkość dostarczenia do informacji jest niezwykle istotną kwestią. Oczywiście technologia 2.0 niesie ze sobą również „niebezpieczeństwo” nierzetelności podawanych informacji. Można się przed tym „bronić” na dwa sposoby: przed upublicznieniem informacji – poprzez recenzje (zrecenzowany przez tzw. autorytet materiał jest godny uwagi bądź nie) lub po rozpowszechnieniu – poprzez opinie, komentarze tagi innych użytkowników.

Autorka wskazała również wyzwania, jakie stoją przed współczesną biblioteką naukową (a może i publiczną??). Jako główne założenia dotyczące technologii drugiej generacji stojące przed bibliotekami wymieniła:

- kwestia gromadzenia, opracowania i udostępniania naukowych zasobów 2.0;
- informowanie, propagowanie nauki 2.0 – zwłaszcza ruchu Open Access¹²;
- tworzenie przestrzeni dla nowych form komunikacji, publikacji, współpracy, współtworzenia – ową *przestrzenią* jest wykorzystanie technologii 2.0, czyli tworzenie blogów, fora internetowe, itd.;
- dostosowanie usług bibliotecznych do nowych zachowań informacyjnych naukowców – łączenie różnych form pracy, usług informacyjnych i źródeł, „płynne przejście” pomiędzy OPAC-iem, specjalnymi wyszukiwarkami naukowymi, pełnotekstowymi zasobami Open Access, połączone z możliwością komentowania, rekomendowania, sprawdzania cytowań, tagowania, tworzenia bibliografii online, itp.

Konferencję zakończyła prezentacja „najmłodszego dziecka” firmy *Ex Libris* (producenta m.in. Alepha) systemu *Primo*. Primo to zaawansowane rozwiązanie do odkrywania i dostarczania informacji. Zapewnia ono czytelnikom nowoczesny i wygodny interfejs do wszelkich lokalnych i zdalnych źródeł informacji. Primo zostało stworzone po to, by biblioteki mogły oferować swoim użytkownikom usługi dopasowane do ich potrzeb i dostarczać relewantne informacje szybko i wydajnie, niezależnie od czasu i miejsca, w których są potrzebne¹³. Innymi słowy uogólniając jest to system łączący, w prosty i przejrzysty sposób, różne źródła informacji dostępne on-line bądź też off-line tj. katalogi biblioteczne, bazy Open Access i inne bazy pełnotekstowe, zasoby internetowe itp.

¹² *Open Access* – ang. wolny dostęp – bezpłatne rozpowszechnianie, głównie w Internecie, artykułów naukowych, wyników badań, itp.

¹³ http://www.aleph.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=74

Na koniec dodam, iż materiały z konferencji są dostępne na stronie Biblioteki Uniwersytetu w Białymstoku pod adresem: <http://www.bg.uwb.edu.pl/seminarium/index.php>¹⁴.

¹⁴ Stan na 04.11.2008

Teresa Kruszewska
Małgorzata Rokicka-Szymańska

Działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Oddziału Białostockiego w Białymstoku w latach 2007-2008

Skład Zarządu Oddziału Białostockiego:

1. Teresa Kruszewska – przewodnicząca
2. Małgorzata Rokicka-Szymańska – sekretarz
3. Roma Antonowicz – skarbnik
4. Członkowie: Ewa Kołomecka
Bożena Bartoszewicz- Fabiańska
Wiesława Filipkowska

I. Wzmacnianie struktur w Oddziale:

- a) w 2007 roku stowarzyszenie liczyło 101 członków, w tym: 99 zatrudnionych w bibliotekach publicznych – 35 w Książnicy Podlaskiej i 64 w placówkach terenowych oraz 2 osoby w innych instytucjach (ZETO, Zespół Szkół w Dojlidach)
- b) na koniec 2008 roku odnotowano 100 członków (41 bibliotekarzy z Książnicy Podlaskiej i 59 z placówek samorządowych)

II. Sprawy organizacyjne

Zarząd Oddziału Białostockiego organizował raz w kwartale spotkania, które dotyczyły następujących tematów:

- opracowanie planu działania na określony rok,

- spotkanie przedstawicieli kół Oddziału Białostockiego oraz wymiana doświadczeń z koleżankami działającymi w danym środowisku,
- opracowanie programu wyjazdów edukacyjno-integracyjnych oraz spotkań szkoleniowych zaplanowanych w danych roku,
- zjazdy sprawozdawcze połączone z opłatkiem, na które również zapraszano koleżanki z innych powiatów.

III. Działalność szkoleniowa:

2007 rok

- Udział przedstawicieli SBP Oddziału Białostockiego (kół: białostockiego, monieckiego, hajnowskiego, sokólskiego) w konferencji bibliotekarzy powiatu białostockiego nt. „Z historią bibliotek w przyszłość” zorganizowanej w Refektarzu Pałacu Opatów w Supraślu – 55 osób (w programie wykłady: prof. Adama Czesława Dobrońskiego „Biblioteki w tradycji polskiej”, Katarzyny Zimnoch, „Badania biblioteki w moim wieku”, prof. Anny Sitarskiej „Znaki proveniencyjne w książkach” oraz referaty: Jana Zacherta nt. „Działalność baronowej Józefiny Zachert w Supraślu”, Haliny Wojskowicz i Alli Gryc „Utrwalenie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego Puszczy Białowieskiej na podstawie działań MBP w Hajnówce”).
- Trzy spotkania skierowane do młodzieży w ramach „Tygodnia rodziny” w gminach: Jaświły, Knyszyn i Gródek przeprowadzone przez Ewę Jarmołowicz w towarzystwie osoby niepełnosprawnej.

2008 rok

- Szkolenie dla bibliotekarzy powiatu siemiatyckiego nt. „Kartotek tradycyjnych i elektronicznych” przygotowane przez koleżanki z Działu Metodyki Bibliotecznej i Doskonalenia Kadr (kwiecień).
- Konferencja bibliotekarzy publicznych z trzech powiatów grodzkich (białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego). Realizowane tematy „W poszukiwaniu języka uniwersalnego w komunikacji międzyludzkiej” w Gminnej Bibliotece Publicznej w Tykocinie –

w ramach akcji „Biblioteka miejscem spotkań” (maj), na spotkanie zaproszono również Zarząd SBPOB (wykłady: E. Jarmołowicz „Inne formy komunikacji osób niewidomych i głuchoniemych”, dr M. Iwanowicz „Siła słowa, w powodzi słów: klucz do skutecznej komunikacji werbalnej i pozawerbalnej” oraz E. Karczewskiej „Język nadziei – esperanto w komunikacji międzynarodowej oraz w pracy bibliotekarza”) – (maj).

- Wykład Waldemara Smaszca w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy pt. „Życie jak różaniec – księdza Jana Twardowskiego” z udziałem bibliotekarzy oraz społeczeństwa lokalnego (maj).
- Kol. Bożena Bartoszewicz-Fabiańska:
 - wygłosiła referat na spotkaniu Zespołu do Spraw Bibliografii Regionalnej nt. „Dokumenty elektroniczne w bibliografii regionalnej” (wrzesień).
- Kol. Ewa Kołomecka przygotowała wystąpienie na konferencję w Opolu nt. „Gromadzenia zasobów bibliotek w środowisku wielokulturowym na przykładzie bibliotek województwa podlaskiego”, które wygłosiła kol. Joanna Trusiuk.

IV. Działalność integracyjna

2007 rok

- Wycieczka do Mielnika i okolic ph. „Poznajemy urokliwe miejsca w naszym województwie” (2-3 czerwca 2007 roku).
- Wyjazd edukacyjno-turystyczny do Wrocławia i okolic (w programie: Oleśnica, Ostrów Tumski, centrum Wrocławia, Uniwersytet Wrocławski, Multicentrum – Medioteka, Ossolineum, Panorama Raclawicka, Książę, Nieborowo) (13-16 września 2007 roku).

2008 rok

- Podróż na kresy – Druskienniki – Wilno (1-2 marzec 2008)
- Szlakiem północnej Suwalszczyzny (14 czerwca 2008)
- „Krakowiaci i Górale” (4-7 września 2008)

- Wyjazd do Warszawy, w programie m.in.: zwiedzanie Muzeum Powstania Warszawskiego, udział w musicalu „Upiór w operze” (29 listopada 2008)

V. Działalność na rzecz regionalnej społeczności lokalnej i bibliotek

2007 rok

- Zarząd SBP Oddziału Białostockiego uczestniczył w uroczystym jubileuszu poświęconym 90-leciu SBP w Suwałkach. W programie spotkania kol. Teresa Kruszewska wystąpiła z referatem „Działania SBP na Podlasiu” (styczeń).
- Koleżanki Małgorzata Rokicka-Szymańska oraz Joanna Trusiuk uczestniczyły w konferencji „Rola książki i biblioteki w wychowaniu młodego pokolenia” zorganizowanej przez SBP Oddział Łomżyński (marzec).
- Nagrodzono władze samorządowe z gm. Wasilków (przekazano dyplom oraz książki), a w Jaświłach ofiarowano statuetkę za wspieranie działań bibliotek publicznych funkcjonujących na terenie gminy (kwiecień).
- Włączenie się bibliotekarzy do inicjatywy Zarządu Głównego SBP do akcji „Tygodnia Bibliotek” (w powiecie białostockim wydłużono okres realizowania przedsięwzięć od 8 maja do 14 czerwca) pod hasłem „Biblioteki mojego wieku” (maj-czerwiec).
- Biblioteka w Surażu działająca w strukturach Domu Kultury z okazji Jubileuszu 55-lecia otrzymała dyplom oraz książkę (maj).
- Pomoc przedstawicieli Zarządu SBPOB w konkursie powiatowym „Wybieramy książkę na szóstkę (booktalking – książkomówienie w powiecie białostockim)” (czerwiec).
- Zarząd SBP Oddziału Białostockiego uhonorował Koleżanki aktywne działające w stowarzyszeniu przekazując im drobne upominki z okazji Dnia Bibliotekarza (czerwiec).
- Kontynuacja współpracy Kół SBPOB z instytucjami lokalnymi (przedszkolami, szkołami, domami kultury, jednostkami samorządowymi... – cały rok).
- Promowanie bibliotek na stronach internetowych Starostwa Powiatu Białostockiego, Wrotach Podlasia oraz w Radiu Białystok

(serwis informacyjny), a także tablicy ogłoszeń Książnicy Podlaskiej (budynek przy Kilińskiego 11).

- Pożegnanie koleżanek odchodzących na emeryturę: Jadwigi Juchniewicz, Reginy Witosław, Barbary Korolczuk.

2008 rok

- Udział bibliotek w ogólnopolskiej akcji SBP ph. „Biblioteka miejscem spotkań” promującej czytelnictwo (szersze informacje nt. Tygodnia Bibliotek zamieszczono w czasopiśmie „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego nr 1/2008) (maj-czerwiec).
- Promowanie bibliotek na stronach internetowych Starostwa Powiatu Białostockiego, Wrotach Podlasia oraz w Radiu Białystok (serwis informacyjny), a także na tablicy ogłoszeń Książnicy Podlaskiej (budynek przy Kilińskiego 11).
- Udział przedstawicieli Zarządu SPBOB w pracach jury podczas eliminacji powiatowych konkursu „Mistrz pięknego czytania w powiecie białostockim” oraz ufundowanie laureatom statuetek (czerwiec).
- Członkowie SBPOB uczestniczyli w spotkaniu warsztatowym dotyczącym prezentacji sposobu przeprowadzenia komputerowej inwentaryzacji zbiorów, w programie MAK w Gminnej Bibliotece Publicznej w Podgórzu (powiat łomżyński – wrzesień).
- Z okazji Jubileuszu: 50-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabłudowie oraz 60-lecia Gminnej Biblioteki Publicznej w Tykocinie i Biblioteki Publicznej w Gródku przekazano instytucjom życzenia oraz książki (październik).
- Wyłonienie laureatów konkursu na „Najciekawszy program Tygodnia Bibliotek – 2008” (ogłoszony w kwietniu 2008 roku) oraz przyznanie nagród książkowych 13. bibliotekom (listopad).
- Kol. Teresa Kruszewska uczestniczyła w Lesznie k/Warszawy w trzydniowym szkoleniu pt. „Opracowanie i plan wdrożenia strategii organizacji” (listopad).
- W ramach II edycji rankingu bibliotek publicznych powiatu białostockiego wspierano przedsięwzięcie Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego (Zarząd SBPOB uczestniczył w pracach Komisji oraz ufundował nagrody 9. „niestrudzonego propagatorom czytelnictwa w powiecie białostockim” – (październik-grudzień).

- Ścisła współpraca kół SBPOB z instytucjami lokalnymi (przedszkolami, szkołami, domami kultury, jednostkami samorządowymi...) (cały rok).
- Pożegnanie koleżanek odchodzących na emeryturę: Elżbiety Szymczuk, Małgorzaty Kamińskiej, Krystyny Łosiewicz, Ludmiły Szyrkowiec.

VI. Działalność wydawnicza

2007-2008

- Zamieszczono komunikaty w Poradniku Bibliotekarza dotyczące dwóch tematów:
 - „Z żalobnej karty” o kol. Reginie Marii Witosław (Teresa Kruszevska, Jolanta Radziszewska),
 - O rankingu bibliotek powiatu białostockiego (Małgorzata Rokicka-Szymańska);
- Kol.: Małgorzata Rokicka-Szymańska, Ewa Ziniewicz-Siergiejko, Joanna Trusiuk, Ludmiła Szyrkowiec, Wiesława Kruszevska, Bogumiła Mieńko, Irena Zarzecka, Wiesława Modzelewska, Elżbieta Kisło, popularyzowały działania bibliotek w „Bibliotekarzu Podlaskim” oraz „Głosie Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego”.
- Koleżanki z poszczególnych bibliotek terenowych propagowały dokonania swych placówek w prasie lokalnej oraz na stronach www.
- kol. Bożena Bartoszewicz-Fabiańska:
 - zrecenzowała publikację nt. „Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla artykułu z czasopism”,
 - współpracowała przy opracowaniu i redagowaniu wydawnictwa „Format MARC 21 rekordu bibliograficznego wraz z załącznikiem, adaptacja dla systemu MAK”.

Informacje o działalności SBP za 2006 r. zamieszczono w Bibliotekarzu Podlaskim nr 13-14 2006/2007.